

KARYS

LITUVOS
Kariatukų Ramovės
SKAITYKLĀ

Kaina 30 ct.

Nr. 22

Mūsų kariuomenės bei krašto gynimo organizavimo ir kovų dėl Lietuvos nepriklausomybės svarbesnieji įvykiai prieš 10 metų.

1919 metų birželio mėnuo.

- 7 d. paskirtas Biržų miesto ir apskrities karo komendantas.
- „ Panevėžio grupė pasiekė linijos: Naujasodė (4 klm. į šiaurės rytus nuo Panevėžio miestelio), Maneiviai, (2 klm. į rytus nuo Čedasų miestelio), Raišiai (6 klm. į pietų rytus nuo Onuškio miestelio), Vaboliai (10 klm. į vakarus nuo Subato), Andriūnai (4 klm. į rytus nuo Obelių), Vojeičiai (5 klm. į šiaurės vakarus nuo Aleksandravėlės miestelio), Mielanai (6 klm. į šiaurės vakarus nuo Antazavės miestelio).
- 8 d. Mūsiškiai paėmė Aksnytos miestelį ir Kraukalius. Vedama į rytus žvalgyba. Mūsų žvalgai Sadūnų kaime (5 klm. į rytus nuo Dusetų) apsupę išmušė iš kaimo bolševikus. Šiose kautynėse 2 bolševiku užmušė ir 5 paėmė nelaisvėn.
- Ukmergės grupės žvalgai apsupę bolševikus Droby kaime (4 klm. į šiaurės rytus nuo Vojašiškio bažnytkaimio) iš ten išmušė ir paėmė keletą nelaisvėn.
- „ Sustiprinimui apsaugos prieš lenkus pasiųstas 1 lietuvių eskadronas į Varėną ir — gudų eskadronas į Seinus.
- 9 d. Lenkų 4 ulonų pulko 3 eskadrono vadas pradėjo reikalauti iš mūsų komendanto Varėnoje atleisti komendantūros užimamus butus.
- 10 d. Mūsų kariuomenė perėjo Latvijos sieną ir, išvijus bolševikus, užėmė: Assern, Rubinien, Kaltenbrunnen miestelius, Lingenkaln (3 klm. į vakarus nuo Bevern miestelio), Ilzen (3 klm. į pietų vakarus nuo Bevern), Kalniškiai (9 klm. į rytus nuo Subato), Veisensee (2 klm. į šiaurės vakarus nuo Eglaitės), Annenhoj (3 klm. į vakarus nuo Eglaitės), Lustberg (3 klm. į pietų vakarus nuo Eglaitės), Jodonys (9 klm. į šiaurės rytus nuo Aleksandravėlės miestelio), Savėnai (7 klm. į rytus nuo Aleksandravėlės), Suvėkas, Kukliai (3,5 klm. į vakarus nuo Imbrado miestelio).
- 11 d. Joniškėlio partizanų bataliono dalys išvijavo bolševikus į Kuršą ir sustojo Nemunėlio Radvilišky, Gros Memelhof, Verkšnioniuose, Kvetkuose. Bataliono štabas Joniškėly.
- „ Ukmergės grupės dalys išvijavo bolševikus iš Gutelių kaimo (ant vieškelio iš Tauraganų į Salaką, 2 klm. į pietus nuo Vojašiškio bažnytkaimio) ir paėmė 3 bolševikus nelaisvėn.
- „ Panevėžio grupės veda žvalgybą. Įvairiose vietose žvalgų susirėmimai. Mūsiškių keletas sužeistų. Paimti 4 bolševikai nelaisvėn.
- „ Eglaitės rajone bolševikai didelėmis jėgomis mūsiškius puolė, bet buvo atremti ir pasitraukė, netekę 10 nukautų ir 40 sužeistų. Mūsiškiams pateko 25 bolševikai nelaisvėn.
- 12 d. Panevėžio grupės dalis bolševikai didelėmis jėgomis puolė Suvėko ir Kuklių (3,5 klm. į vakarus nuo Imbrado) rajone. Vienasėdžių, Pupeikių, Maniuliškių linijoje mūsų 2 pėst. pulko dalys priverstos buvo truputį pasitraukti.
- „ Ukmergės grupės dalys išmušė bolševikus iš Gatelių ir Aštrakalnio kaimų (abu kaimai ties Vojašiškio bažnytkaimiu). Kautynėse paėmė iš bolševikų 1 kulkosvaidį, 2 vežimu ir 1 arklį su balnu.
- 13 d. Bolševikai didelėmis jėgomis puola mūsų dalis iš Suvėko ir Rautensee, bet mūsiškiai juos atremia. Kita bolševikų grupė puola mūsiškius Laseno-Eglaitės rajone. Kautynių rezultate bolševikams Laseną ir Eglaitę pasiseka užimti.
- „ Ukmergės grupės bare įvairiose vietose smarkus žvalgų susirėmimai. Visą dieną šaudymas iš patrankų ir kulkosvaidžių. Mūsiškiai du užmušti. Paimta keletas bolševikų nelaisvėn.
- „ Malėtuose vartotojų draugijos krautuvės vedėją lenkų kareivis sumušė už tai, kad lietuviškai kalbėjo.
- 14 d. Bolševikai didelėmis jėgomis puola Panevėžio grupę visu frontu. Mūsų dalys kai kuriose vietose buvo priverstos pasitraukti, bet vėliau, po kautynių, vėl užėmė pirmąsias vietas.
- „ Mūsų žvalgai pasiekė Jakobštato miestą.

KARYS

LIETUVOS KARIUOMENĖS SAVAITINIS LAIKRAŠTIS

XI metai.

Kaunas, 1929 m. birželio m. 6 d.

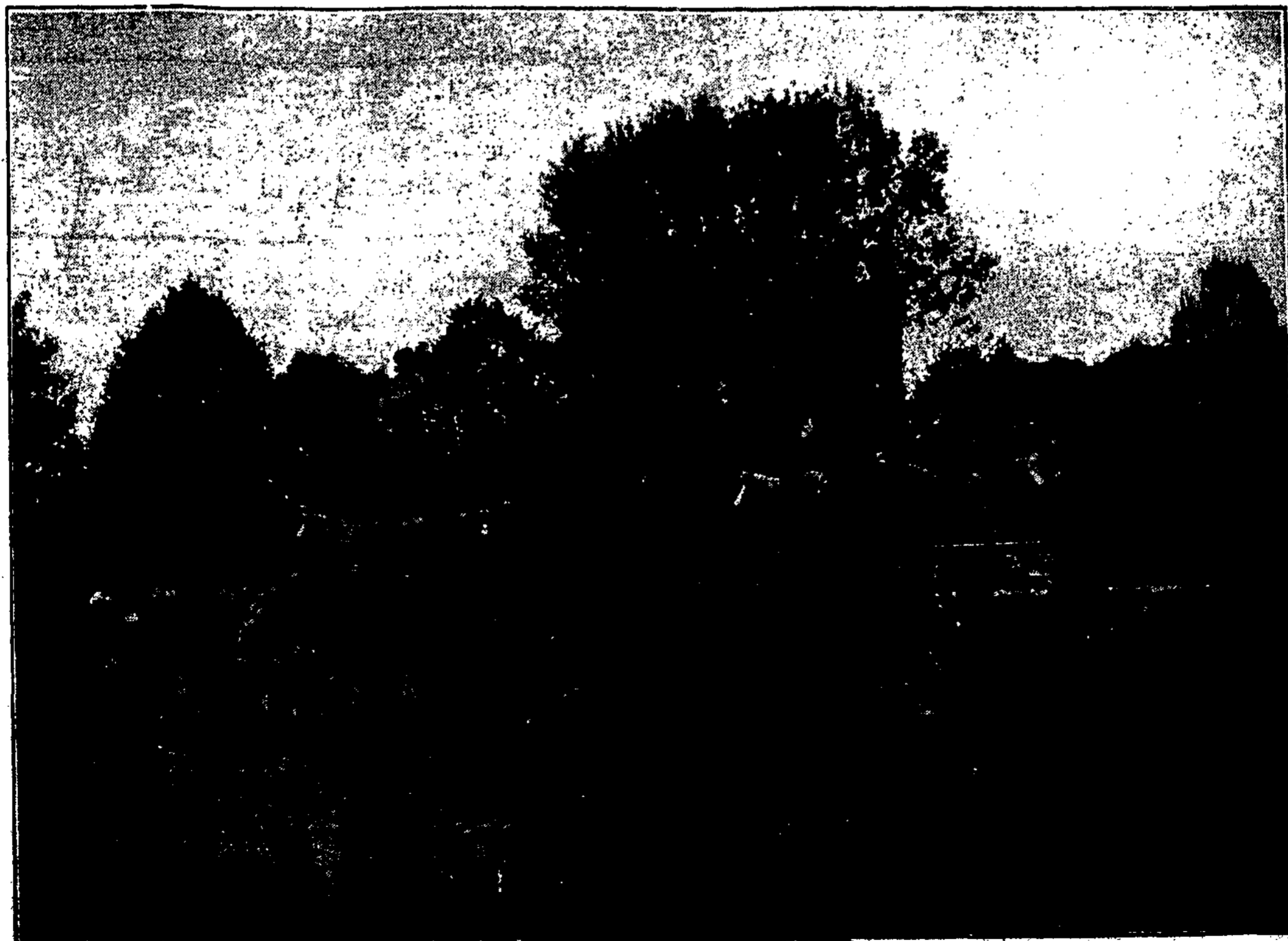
Nr. 22 (522)

Kary, taisykis!

Ne vienas iš jautresniųjų lietuvių civiliokų tarpo nusiskundė ir apgailestavo, kad vienas kitas karys vietoje vietoje nekariškai, nešvariai ir netvarkingai apsitašęs, ir dėl to daro nekoki įspūdį. Nors auklėjimo statutai ir nurodo, kaip reikia taisytis, sakysim „Vidaus tarnybos statuto“ I-os skilties — „Bendros karių pareigos“ — 5 straipsnis sako: „Karys visada turi būti uniforma ir švariai apsitašęs, susisagstęs ir t.t.“, bet pasitaiko, kad su paragrafu prasilenkia. Tokio reiškinių neturėtų būti, nes panašios netvarkos žala labai aiški, būtent:

- 1) žemina garbingą kario vardą;
- 2) blogai veikia auklėjimą ir atsiliepia dorovingumui;
- 3) pratina prie įvairių apsileidimų ir
- 4) neigiamai atsiliepia į darbštumą (į dvasinį ir medžiaginį darbą).

Pradėsime nuo galvos. Galva yra pats žmogus. Nuo jos pareina žmogaus gyvenimo ateitis, ir visai teisingai sakoma, kad iš galvos ir apie patį žmogų sprendžia. Todėl reikalinga atkreipti tinkamo dėmesio į jos viršutinį papuošimą. Galva ne puodynė, bet viso gyvenimo vadovas, kuri turi būti tvarkingai ir gražiai pridengta. Gyvenimas kario galvai nedaug ką tedavė — tik paprastą kepurę. Čia, matyt, pati gyvenimo psichologija taip jau sudarė, kad brangaus ir gražaus daikto nėra reikalo įvairiais papuošalais dabinti, pakanka paprastos kepurės. Bet toji kepurė turi būti švari, nesuglamžyta, lygiai ant galvos uždėta. Bet kartais tos taisyklės nesilaikoma. Dažnai kepurė būna suvelta, pūkuota, kreivai (matiką nusukus į šoną) ant galvos užmauta, į pryšakį arba į užpakalį perdaug užsmogta: rodos, kaip nereikalingas priedas. Įsivaizduokite, kaip toji galva atrodo. Išmintin-

gas žmogus galėtų tik pamanyti, kad čia ne tik antgalvos, bet ir galvoje nieko gero nėra. Žinoma, toks reiškinys labai blogas ir šalintinas.

Eikime toliau. Kario milinė labai graži, ir daug kas su pavydu į tai žiūri. Bet jeigu ji netvarkingai užvilktą, dulkėta, suvelta — tai ar toks asmuo gali padaryti gerą įspūdžio? Bus tai rugių išdraskytas pėdas, bet ne Lietuvos garbingas ir tvarkingas karys. Tai gėda ne vien tam be geros išvaizdos kariui, bet visiems jo ginklo draugams, kad tarp jų atsirado toks sutvėrimėlis. Atėjo, matyt, iš kaimo atsitiktinai susivėlęs, toks ir nori grįžti. Ką pasakytų jo tėveliai, pamatę savo sūnelį grįžusį pasišiaušusį iš kariuomenės, užuot sulaukę žvalaus, kariškos išvaizdos, mandagaus, laipsniuoto ir pribrendusio sūnaus. Manėm, sakytų jie, kad ir mūsų Jurgukas, pabuvęs kariuomenėje, išeis pilnas žmogus; o dabar nė kaimo dulkių nenusivalė. Kariuomenė tokių minčių negali prileisti. Didesnės tvarkos ir švaros, kaip kariuomenėje, žmogus niekur kitur nepramoks. Produktingiausias tvarkos šaltinis yra kariuomenė.

Dabar pažvelkim žemyn. Ar sudaro gero įspūdžio, apskritai, kada pastebim nešvariais batais piliečius? Tuo labiau, ar gali sukelti mūsų pasigrožėjimo kareivio išvaizda, kada jo batai nešvarūs, dulkėti, purvini. Tai aptingusio žmogaus reiškinys, apskritai — netvarka. Batai

turi būti švarūs. To reikalauja mūsų visų akys — mūsų statutai. Toks reiškinys gali pasitaikyti kaip klaida ir daugiau nieko, todėl turi būti iš šaknų išrautas. Bet kada tai dažnai pasitaiko, tada tenka griebtis priemonių, kad tuos neigiamus ir blogus reiškinius pašalintų, kad be reikalo neardytų organizmo tvarkos.

Dabar įsivaizduokim, kaip atrodo tokio kario išvaizda, kurio kepurė suvelta, su atsuktu į šoną matiku užmauta, milinė pūkuota, suglamžyta, diržo saga šone, batai nevalyti ir, be to, eina susilenkęs, linguodamas. Pagalvoję ar nerastume mūsų kaime tyčia daromo pavyzdžio kai kuriems reikalams! Tai neigiamas bruoželis visuomenės ir svetimtaučių akyse. Žinoma, tatau atsitiktinas dalykas, bet tokiems reiškiniams mūsų karių tarpe vietos neturėtų būti. Gal kai kas sakytų, kad tai atsitiktinas apsileidimas, bet vis dėlto apsileidimas, kuris kariui visiškai netinka. Apskritai apsitaisymo netvarka neša netvarką ir į kitus darbus. O be geros tvarkos nėra gero gyvenimo, — tai sako patyrę žmonės. Tik tvarkingas žmogus visada jaučiasi gerai — linksmas, geros nuotaikos ir t.t. Kariai blogos nuotaikos negali būti, todėl negali būti ir netvarkingi kaip išorės taip ir vidaus gyvenime. To reikalauja gero kario pašaukimas.

Kap. Ši-lis.

Ryšių šunes mūsų kariuomenėje.

Prisimenu pasaulinį karą. Skaičiau tuomet apie įvairias kariuomenes, jų žygius, ginklus ir t. t. Skaičiau ir stebėjaus, kad kai kuriose kariuomenėse karo tikslams net šunes naudojami. Ir ne kartą gimdavo mintis: o, kad Lietuva turėtų savo kariuomenę ir dar taip ginkluotą, tai nemindžiotų mūsų žemelės visoki atėjūnai rusai ir vokiečiai ir nedrįstų mus skriaustil. Bet tai buvo tik vaiko svajonės... Šiandien svajonės įvyko. Turime savo valstybę Lietuvą. Turime narsią, drausmingą, gerai mokyta, prityrusią ir atsidėjusią savo darbui vadų auklėjama kariuomenę. Mūsų kariuomenė ginkluota įvairiausiais ginklais: pradant šautuvu, baigiant moderninėmis šių dienų kovos priemonėmis: orlaiviais, tankais ir t. t. Žodžiu, kas neseniai buvo svajonė, šiandien virto realybe.

Bet laimėti kautynėms neužtenka vien to, kad kariuomenė būtų narsi ir gerai ginkluota. Nel norint laimėti kautynes, reikia, kad viršininkai turėtų gerus ir patikimus ryšius su tomis dalimis, kurioms jie vadovauja. Taigi reikia, kad veikiančios dalys turėtų tarpusavy ir su

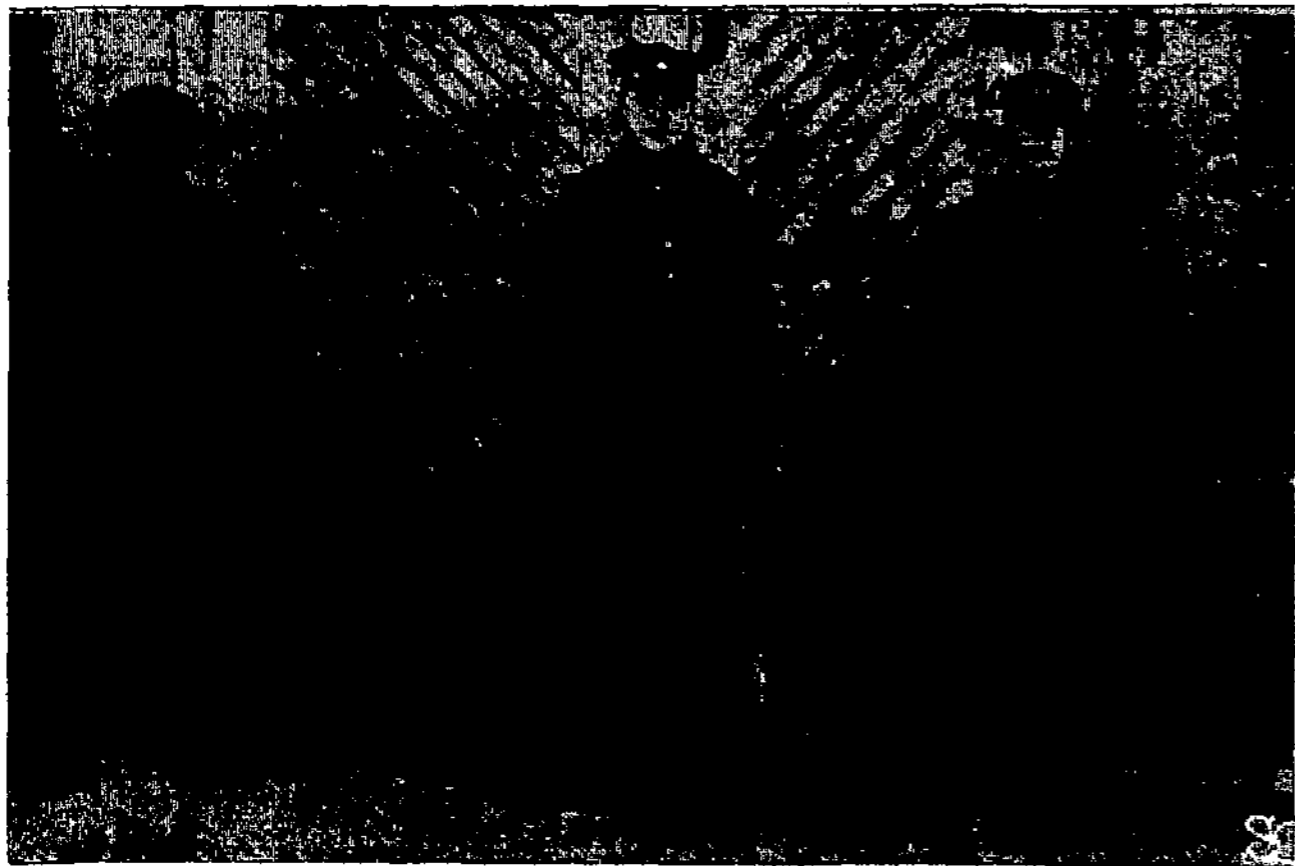
gretimomis dalimis irgi gerus ryšius. Tik ryšiams gera veikiant, viršininkai žinos visų dalių padėtį ir įsakymais bei paliepimais derins tų dalių veiksmus. Ir tik derinant dalių veiksmus galima bus suduoti priešui į skaudžiausią jo vietą ir laimėti kautynes. Pasaulinio karo faktai aiškiai mums rodo ryšių reikšmę. 1914 m. rytų Prūsijoje ištisos rusų armijos žuvo vien tik dėl to, kad neturėjo gerų ryšių. Nors rusų kariuomenė buvo neblogiausia.

Ryšių priemonių yra daug ir aš jų neminėsiu, nes kiekvienas karys jas žino. Šiek tiek paliesiu vieną iš pagalbinių ryšių priemonių, ryšių šunes. Pagrindinėmis ryšių priemonėmis mūsų kariuomenė aprūpinta. Bet vienos svarbesnės iš pagalbinių priemonių, t. y. ryšių šunų, mūsų kariuomenėje iki šiol nebuvo.

Ryšių šunes palaiko ryšius ten, kur kitos ryšių priemonės negalima vartoti arba sugenda. Pavyzdžiui, priešakinėse kovos linijose telefonus ir telegrafus greit sunaikina artilerijos ugnis, sutraukydama laidus. Tokiu atsitikimu ryšiai nutrūksta, ir kariuomenės dalys lieka nevaldomos, nes viršininkas nebeturi priemonių siųsti savo įsakymų ir gauti žinių. Blogiausia atveju viršininkas panaudos ryšiui žmones. Bet žmogus nerangus. Kol jis suvaikščios, arba bėgios, gaunamos žinios bus pasenusios, neberekalingos. O žmogų gali greit ir užmušti. Čion kaip tik gali būti panaudoti ryšių šunes laikyti ryšiui tarp dalių ir viršininko, nes šuo greit bėga ir pastebėti jis sunkiau, negu žmogus. Arba žygiuojant, ryšiui tarp dalių ir apsaugos geriausiai tiks šunes.

Pasaulinio karo patyrimai aiškiai rodo ryšių šunų vertę. Geriausios pasaulyje kariuomenės (vokiečių, o vėliau ir prancūzų), aprūpintos moderniausiomis ryšių priemonėmis, gana dažnai vartojo ryšiams šunes. Pradedami pasaulinį karą vokiečiai turėjo keletą tūkstančių, o baigiantis karui net dešimtis tūkstančių ryšių šunų. Skaičiai kalba patys už save.

Kaip aukščiau minėjau, ryšių šunų mūsų kariuomenėje nebuvo. Bet mūsų viršininkų dėka, kurie rūpinasi kariuomene, kaip tėvai vaikais, aprūpindami ją geriau-

Ryšių šunų k-dos I grupė.

siais ginklais ir kitomis kovos priemonėmis, šiandien jau turime ir pilkuosius ryšininkus.

Šių metų pradžioj prie 8-to p. K. K. Vaidato pulko sudaryta pirmoji ryšių šunų komanda.*) Tam tikslui buvo nupirkta keletas vilkų veislės šunų ir pradėtas jų dresavimas.

Paminėsiu, kad nemokytas šuo ryšiams netinka. Jis reikia mokyti—dresuoti, ir tik baigus mokymą jau galima jis naudoti. Baigus dresavimą, jis pažįsta tik du žmones ir, jų siunčiamas, bėga nuo vieno pas kitą ir atgal. Po kaklu jam pririšama dėžutė, į kurią įdeda kąs reikalinga nešti. 1 kilometrą jis nubėga per 4–5 minutes. Be pranešimų šuo dar galima vartoti šoviniams nešti ir t.t. Kaip šuo dresuojamas neminėsiu, nes tai yra atskiros instrukcijos dalykas.

Taigi, įsteigus komandą, tuojau buvo pradėta šunes dresuoti. Šiandien džiaugdamasis galiu pranešti rezultatus — mūsų pilkieji ryšininkai jau veikia! Miela darosi akims, kai matai gauruotą ryšininką bėgant lauku su pranešimu, net dulkės kyla!

*) Girdėjau, kad ir kituose pulkuose tokios komandos steigiamos.

Padėtis „gulk“.

Padėtis „sėsk“.

Pratimas gulti.

Vėl nužengtas vienas žingsnelis į priekį, mūsų kariuomenę tobulinant.

Kiekvieną dieną mes stiprėjame ir drąsiau galime žvelgti į ateitį, nes jeigu pirmas kovas už nepriklausomybę laimėjo beginkliai, apiplyšę, tai dabar, būdami keleriopai gausingesni ir viskuo aprūpinti, drąsiai galime stoti į kovą su kiekvienu priešu, kuris kėsintųsi mus užgrobti.

Vyr. leit. Šližauskas.

Branginkime knygas.

Kiekviena kariuomenės dalis turi biblioteką, o kiekvienas tos dalies tarnautojas — kareivis gali knygomis naudotis: skaityti, mokytis ir tobulintis. Labai gaila, kad iš tikrųjų taip nėra. Daug kareivių atliekama nuo tarnybos laiką paleidžia vėjais, o kiti, paėmę iš skaityklos knygas, pralaiko dulkėtose lentynose mėnesį ir daugiau, o kai kuris ir visai negražina. Knyga yra tam, kad ją skaitytų kuo didžiausias žmonių skaičius. Jei knyga nuplyšo — atgyveno savo gyvenimą, eidama iš rankų į rankas per dorus skaitytojus — ji atliko savo darbą, atnešdama naudą; jei suplyšo mėtoma iš lentynos į lentyną, ji nieko gero nedavė, o jos autorius liko pažemintas, pajuoktas... Kas taip teįvertina knygas, tas padaro didelę nuodėmę prieš visą visuomenę. Knygą skaityti reikia atidžiai, reikia suprasti apie ką joje rašoma, ko mokoma, bet nevartyti lapus, kaip šaukštą po (netinkamą) sriubą. Kas skaito dėl to, kad greičiau atstumtų nuo savęs, kad perverstų lapus, nevertas matyti knygos!...

Atminkime, daug rašytojų atsižada nuo gyvenimo prabangos, vien dėl to, kad sukurtų veikalą ir parodytų visuomenei tuos gyvenimo laikotarpius, kuriuos pastebi jautri rašytojo siela. Daugelis tokių dvasios galiūnų gyveno nuskurdėlio žmogaus gyvenimą, bastėsi iš vienos vietos į kitą. Per vargus ir pasišventimą, kaip žvaigždės prieš naktį, viena po kitos keliavo į visuomenę jos labai ir gerovei...

Ko gi vertas tas, kas tą brangųjį sielos maistą niekina ir pajuokia?...

Kai kurie mėgsta paėmę knygas nutrinti antspaudus ir padovanoti „geriesiems“ ar „gerosioms“ atsiminimui... Jau senai buvo laikas tokiems nu-

siženkeliams uždaryti duris į bibliotekas ir skaityklas. Manau, kad taip ir bus padaryta.

Kitas opus klausimas, tai skaitymas prastos „šaligatvių literatūros“, kaip yra pasakiusi Lazdynų Pelėda. Vienas išminčius yra pasakęs: „Skaitykite geras knygas, nes neturėsite laiko jas perskaityti“. Vertėtų atkreipti daugiau dėmesio į tą aukso tiesą.

Kaip gerų knygų skaitymas nejučiomis iš blogo žmogaus padaro gerą, kilnų, jautrų, taip blogos knygos pražudo gerą žmogų.

Pulkuose reikėtų nors retkarčiais suruošti paskaitų ir plačiai išnagrinėti klausimą, kaip ir kokios turėtų būti skaitomos knygos, o ypač kariuomenėje esantiems.

Tikiu, kad vienas kitas nors nenoromis perskaitys šį straipsnelį ir truputį pagalvos.

Vyturys.

Apdovanoti savanoriai.

2237) Sinkevičius Vladas, 2238) Sauliūnas Juozas ats. jaun. pusk., 2239) Stulginskis Šimas ats. grand., 2240) Narsutis Antanas, 2241) Gričius Juozas, 2242) Staugaitis Jokūbas, 2243) Janavičius Antanas, 2244) Jurgelevičius Ignas, 2245) Janauskas Tadas, 2246) Banionis Antanas ats. jaun. pusk., 2247) Bartusevičius Petras, 2248) Bloznelis Matas (miręs), 2249) Bražinskis Vladas ats. grand., 2250) Talačka Juozas, 2251) Tumėnas Vincas, 2252) Tautkevičius Jonas, 2253) Tarajla Juozas, 2254) Janavičius Zigmas, 2255) Mikeliūnas Petras, 2256) Šimonis Aleksas ats. jaun. pusk., 2257) Šimas zys ats. jaun. pusk., 2258) Sabaliauskas Benediktas ats. grand., 2259) Stankevičius Vincas, 2260) Lorenta Stasys, 2261) Valiulis Vincas ats. jaun. pusk., 2262) Vaitkevičius Edvardas, 2263) Vaičikonis Matas, 2264) Šarauskas Pranas, 2265) Švagždys Pranas ats. jaun. pusk., 2266) Samuolis Povilas.

Pavasaris ir mūsų šalis.

...iš praeities Tavo sūnūs
Te stiprybę semia...

Mūsų šalyje kas metai pavasaris
ir gegužės rauda kas metai.
Dainuoja dainas mūsų seserys
kas pavasaris žalias, kas metai!

O Sekminėms pabala ir ievos,
juodon žemėn žiedais baltais lyja.
Žaliu mezginiu dangstosi pievos —
Tai pavasaris mūsų šalyje!

Plaukia upės ir žėri, kaip auksu,
kuomet spindulius saulė ištiesia...
Tik pamok — stačiai grįžion įsauksi
džiaugsmą pavasario šviesų.

Čia per vasarą parūgės bręsta
ir prinoksta žali vasarojai.
Darbas ir dainos pažymi šį kraštą,
net miškai nuo dainų pasvyruoja.

Ežerai subanguoja nuo vėjo
ir, atrodo, lyg parūgės supasi.
Daug čia pasakų žmonės girdėjo,
ir gaudžių atminimų virpėdavo lūpose:

Apie tai, kaip senovėj žiloje
iš kraštų svetimų, iš kaimynų
būdavo, priešų prijoja,
nes medum čia kvepėjo liepynai.

Nes šalis ši viliojo nuo seno
savo giria ir savo gintarais —
Čia mūsų protėviai laisvi gyveno,
užaugino girias, žemę arė...

Priešai nešdavo badą, vergiją
ir nuskindavo želiančias rūtas...
Bet lietuviai pakeldavo jiems kalaviją!
Daug didvyrių šioj žemėje būta!

Jei, būdavo, priešai pilis apterioja
arba lietuvaitės pravirkdo, —
tuoj lietuviai jų žemėn atkeršyt nujoja
ir jų mariose žirgus pagirdyt!..

Ir dabar, kaip senovėj kadaise,
mūsų žemė, kaip žydinti vasara,
kvepia priešams ir ginklus jie taiso —
mūsų kraujo ištroškę ir ašarų!..

O mes, dar prieš dešimtį metų,
kulkosvaidžių šūkais pasakėm,
kad jungus visus nusikratom,
kad įsmeigtos laisvėn mūsų akys!..

Nenorim, o priešai, kas jūsų,
bet kas mūsų, mes kardu iškirsim —
vergaus mes daugiau nebebūsime,
mes laisvi gyvensim ir mirsim!

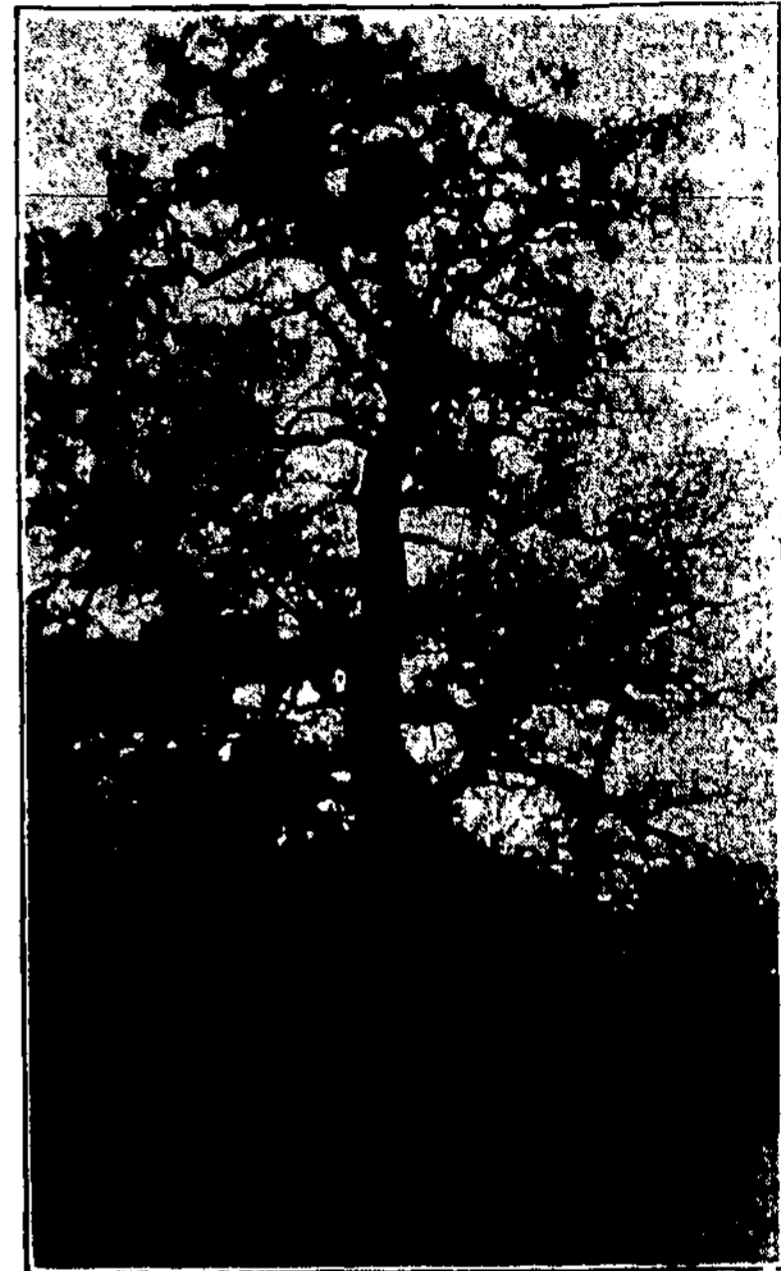
Tegu tykoja priešai! Nebijom!
Savo rankomis kelsime kardą!
Savo žemę papuošim lelijom,
ligi saulės iškelsim jos vardą!

Būkit linksmos, dainuokite seserys!
Tegu rūtos darželiuose želia!

Lietuva mums, kaip žalias pavasaris,
Lietuva mums, kaip rūtų darželis!

Aš, kareivis Laisvosios Tėvynės,
aš sakau: — **mes apsaugosim kraštą:
savųjų neleisim kankinti —
baudžiamųjų mes nenorime nešti!**

Kareivis J. Giria.

Vasariškas vaizdelis.

Visi į jubiliejinę spaudos talką.

Nesenai minėjome didžiojo mūsų tautos laimėjimo 25 metų spaudos atgavimo sukaktuves. Prisiminėm tuos laikus, kada mūsų pavergta šalis neturėjo „nei knygos, nei rašto“; kada motinos paslapčia mokė iš elementoriaus savo kūdikius gintąja kalba Dievą garbinti ir tos kalbos uždraustas raides pažinti. Prisiminėm, kaip tada būrelis pasišventėlių spaudos darbininkų ir knygnešių, statydami pavojun savo gyvybę, sveikatą ir turta, gamino ir skleidė spausdintąjį žodį, kovojo už mums išplėstos spaudos atgavimą, už mūsų tautos šviesesnę ateitį.

Tačiau anie sunkūs laikai ir 1904 metų gegužės 7 dienos didingas ir džiaugsmingas laimėjimas reikalauja iš mūsų daugiau, negu tik praeities įvykių ir reiškinų paminėjimo ir įvertinimų. To negana.

Prieš 25 metus iš tikrųjų nebuvo iškovota mūsų tautai spauda, o tikrai teisė spaudą turėti ir ją plėsti. Tada atkovotoji, nors nepilna, spaudos laisvė paruošė mūsų kraštui naują, šviesesnę gadybę, o ši gadybė sudarė spaudai augti ir plėstis palankesnes sąlygas.

Ir tikrai. Šiandien mūsų laikraščius jau skaitome dešimtimis ir kas savaitę jų spausdiname apie 200.000 egzempliorių. O vis tik dar **visame krašte priskaitoma iki šimto tūkstančių šeimų bei kiemų, kur joks laikraštis nepareina.** Vadinasi, mūsų spaudos išvystymo ir išplėtimo darbas toli gražu nėra baigtas. O šita aplinkybė trukdo mūsų tautai ir jau-

nai valstybei sparčiau eiti į apšvieta, į kultūrą, į dvasinę ir medžiaginę gerovę.

Minėdami džiaugsmingas spaudos sukaktuves, turime atsiminti ir šį skaudų reiškinį, kad po nepriklausomybės dešimtmečio ir spaudos atgavimo 25 metų sukaktuvių dar tebėra pas mus toks didelis skaičius šeimų, negaunančių ir neskaitančių jokio laikraščio. Dėl to turime bent dabar suburtomis jėgomis nuplauti nuo mūsų tautos veido šitą verguvs laikų dėmę.

Šiam tikslui atsieki Spaudos Sukaktuvėms Ruošti Komitetas, gavęs laikraščių redakcijų pritarimą, skelbia

JUBILIEJINI SPAUDOS PLATINIMO MĖNESI
nuo birželio mėn. 1 d. iki liepos mėn. 1 dienos.

Kviečiame visą sąmoningąją visuomenę, ypač tave, kilnusai jaunime, kuo kas galite prie šito bendro kultūrinio darbo prisidėti. Kviečiame visus laikraščius, dienraščius, savaitraščius, žurnalus, per šį mėnesį aiškinti spaudos svarbą ir reikšmę ir, susitarę grupėmis ar pavieniui, dėti pastangų ir imtis tinkamų kultūringų priemonių padidinti savo skaitytojų bei prenumeratorių skaičių, — ir tuo būdu, mūsų Tėvynės ir spaudos garbei ir gerovei, greičiau įgyvendinsime idealą, kad **laikraštis lankytų kiekvieną šeimą, kiekvienus namus.**

Taigi, visi į darbą, visi į jubiliejinę spaudos talką.

*Spaudos sukaktuvėms ruošti
Komitetas.*

Kokių žmonių turėjo spaudos draudimo gadynė.

Rodos, 25 metai nuo spaudos atgavimo yra nedidelis skaičius, tačiau tos sukaturės yra gan svarbios mūsų gyvenime. Rodos, praėjo nedaug laiko, kai spaudą atgavom, t. y. kaip gavom teisę lotynų raidėmis spausdinti ir viešai leisti lietuviškus leidinius.

Svenčiant dabar 25 metų spaudos atgavimo sukaktuves, pravartų prisiminti ir tuos knygnešius, kurie yra nuveikę didelį tėvynei ir tautai darbą. Tarp kitko, čia paminėsiu keletą knygnešių, kurie nemaža yra nusipelnę sau garbės.

Jonas Vaicekuskas (pramintas Saldusis Jonelis).

Gimė 1861 mt., Utenos apskr., Tauragnų valsč., Maldutiškių kaime. Mokslų jokių neėjo. Turėdamas ypatingų gabumų, šiek tiek susipažinęs su abėcėle, vėliau pats išmoko skaityti.

Turėdamas pažintų tarp kunigų ir ponų, gaudavo nuo pastarųjų skaitymui knygų. Per trumpą laiką perskaitė daug naudingų knygų, ypač apie Lietuvos senovę, jos grožį. Iš čia jis pasisėmė patriotinių jausmų ir suprato reikalą ginti savo tėvynės laisvę.

Vos eidamas 16 metus, kun. Šeikūnui (dabar miręs) patariant, ir jam davus kai kurių nurodymų, stojo į knygnešių eiles ir platino knygas po įvairius Lietuvos kampus.

Čia jo jaunystės gyvenime prasideda nuotykių, geriau sakant, vargų ieškojimas.

Tenka susidurti su įvairiais rusų šnipais bei valdininkais, bet būta gudraus ir sumanaus — pasiseka: čia užkūšius, čia išsimeluoja, čia išsigina ir vis laimingai pasprunka.

Tarp šių nuotykių pažymėtina:

1) Rozalimo parap., platinant knygas, buvo sulaikytas policininko, bet pasisekė išsimeluoti ir buvo paleistas aukštesnės vyriausybės.

2) Linkuvoje pil. Zenkavičius (dabar miręs) buvo įskundęs policijai; Vaicekuską suėmė, bet tuo laiku knygų neturėjo, nes buvo išplatinęs, — tapo paleistas.

3) Batakių parap. buvo suimtas žandarų su knygomis, bet kai ką papirko, kai kur išsimelavo, — laimingai paspruko.

4) Aičių (buv. rusų kardonas) apylinkėje buvo rusų kazokų suimtas, kurie be jokio pasigailėjimo sumušė iki kraujo; 20-ties kazokų buvo mindžiojamas kojomis ir rankų smarkiais smūgiais apalpintas taip, jog nebesitikėjo likti gyvas.

5) Eidamas per sieną, netoli Aičių (kardono), buvo užklyptas pasienio sargybos, nuo kurios teko bėgti, bet jam bebėgant sargybinių paleista kulka sunkiai sužeidė dešinę koją ir, vargais negalais, nuėjo ligi artimesnio kaimo (Aičių), kur žmonės priėmė ir išgydė.

Kad ir daug pavojų grėsė jam, jis vis dėlto knygas gabeno iki pat spaudos atgavimo, nors dar ir po to platino, bet jau be jokio pavojaus.

Buvo dalyvis žymioje Garšvių draugijoje, kur su kitais knygnešiais Bieliaku - Bielinu, Udra, Kasinausku ruošė įvairius ateities planus.

Apie jo patriotinį pasišventimą galima spręsti kad ir iš šito nuotykio:

Kartą, eidamas su vienu rusų valdininku, su kuriuo buvo labai geri „čiomai“

(draugai), priėjo nedidelį upelį, per kurį buvo galima pėsčiom praėti. Jis pasisiūlė valdininkui patarnausias; nusimovęs savo batus, pasiraityęs iki kelių, liepęs valdininkui kabintis už pečių ir sutikęs jį pernešti, kad jam nereiktų gražių lekeruotų batų suslapyti. Tas, žinoma, sutikęs. Panešėjęs iki vidurio upelio ir, tarytum koją įsidūręs, pakniubęs. Šį valdininką numetė į upelį. Bet vėliau išsisteisino. Valdininkas, sušukęs kelis žodžius „po matuški“, visas šlapias nužygiavo drauge.

Pažymėtina, kad jis per visą savo knygnešystės laiką nėra jokių turtų susikrovęs, bet priešingai, net savo praradęs, nes, anot jo žodžių: „Dalinau knygas veltui ir įkalbinėjau žmonėms, kad rusų raidėmis spausdintų knygų nepirktų ir jų neskaitytų“.

Svarbu yra priminti, kad jo dešinė ranka yra išsukta nuo mažens, kurios jis visai nevaldo.

Jo darbai platesniu mastu bus aprašyti leidžiamoj III tomo „Knygnešio“ knygoj.

Čia tik norėjau trumpais bruožais priminti, kad jis dar šiandieną, nors jau senukas, pražilęs, tačiau dar pilnas patriotinių jausmų ir svajoja Lietuvą matyti dar laimingesnę su savo sostine Vilniumi.

(Bus daugiau).

Ats. j. p. *Plevokas*.

Nėra ko stebėtis...

Prancūzų laikraštis „Matin“ patiekia įdomią statistiką, kiek kurioj valstybėj tenka muilo vienam piliečiui per metus.

Pirmoje vietoje muilo vartojimo atžvilgiu stovi Anglija, čia vienam žmogui tenka 10 kilogramų muilo per metus. Antroje vietoje — Amerika, 9 klg., trečioje — Prancūzija, 8 klg., ketvirtoje — Vokietija, 7 klg. Po 5 klg. — Austrija, Belgija ir Čekoslovakija. Po 3 klg., Švedija, Danija ir Italija. Po 2 klg. Ispanija, Rumunija ir Suomija. Mažiau kaip 2 klg. suvartoja SSSR, Turkija ir... Lenkija... Taigi nėra ko stebėtis, jei iš Pilsudskio burnos išeina tokie „švarūs ir dailūs kalbos perlai“...

J.

Pūnios giria (Alytaus apskr.).

Remkime savąją spaudą.

Praeitą mėnesį minėjome 25 metų sukaktuves, kai mes atgavome savąją spaudą. Per tą laiką, rodos, daug kas padaryta, bet vis dėlto ta spaudos laisvė dar iki šiol nesugebėjome tiek pasinaudoti, kiek iš tikrųjų turėtumėm. Žymi mūsų visuomenės dalis ir šiandien dar neskaito arba labai mažai teskaito laikraščių, jau neminint kitų spaudinių. O šis reiškinys juk daug kliudo mūsų tautai kilti ir šviestis.

Šis birželio mėnuo yra skirtas spaudai platinti. Kiekvieno laikraščio, kiekvieno jo skaitytojo yra pareiga per tą mėnesį pasirūpinti savo laikraštis labiau išplatinti. Ši pareiga gula ir ant mūsų „Kario“ skaitytojų.

Aišku, šios pareigos niekas kitas negali mums užkrauti nei įsakymais, nei paliepimais. Či yra dvasinė pareiga, priklausanti nuo paties skaitytojo gero noro.

Mūsų labiau išsilavinęs jaunimas daug kartų yra parodęs, kad jiems gražūs ir naudingi visuomeniniai darbai rūpi ir ne kartą yra juos parėmę. Spaudos platinimo darbe taip pat yra daugiausia nuveikę. Nes tik jaunam kūnei yra tvirta jėga ir energija. O juk mūsų „Kario“ skaitytojais tai daugiausia jaunimas, kupini daug gražių užsimojimų ir kilnių troškimų.

Ši mėnesį ir yra proga patarnauti naudingam darbui — spaudai platinti. Mes, „Kario“ skaitytojai, taip pat turime minėtame darbe neatsilikti nuo kitų, ir pasiryžti kiek galima daugiausia išplatinti „Kario“. Mūsų skaitytojų minia marga — kariai ir nekariai todėl, jie platindami laikraštį, gali pasiekti ir kareivinių rajonus, ir miestus, miestelius, bažnytkaimius ir kaimus. „Kario“ skaitytojui savo laikraštis platinti visur prieinama, tik reikia gerų norų. Kariai galėtų savo dalies karius paakinti užsisakyti „Kari“, o atsargos kariai, moksleiviai ir kt. savo apylinkėse pažįstamus, draugus bei kaimynus. Ir mūsų tautiečiai Amerikoje galėtų šiam

naudingam darbui gražiai padėti platinant „Kari“ tarp savo pažįstamų Amerikoje, ir užprenumeruojant jį savo giminėms bei pažįstamiems Lietuvoje. Iš amerikiečių jau yra šiemet parodę gražių pavyzdžių, būtent, vienas tokių *Klemensas Preittis (Preytis)* iš Lynn'o miesto užprenumeravo „Kari“ 5 saviškiams Lietuvoje net iškart dvejiems metams. Sektinas šio pavyzdingo tautiečio darbas ir kitiems. Kam tikrai rūpi tėvynės gynimo darbas ir ugdymas mūsų visuomenėje kilnių tėvynės gynėjo idėjų ir tradicijų platinkime savo „Kari“. „Karys“ nuo liepos mėn. 1 d. tekainuoja Lietuvoje tik 4 lt., o Amerikoje — 8 lt. (t. y. 80 amerikoniškų centų). Galima užsisakyti ir 3 mėnesiams, už minėtą laiką tekainos 2 lt. Lietuvoje ir 40 amerik. centų Amerikoje. Amerikiečiai, užprenumeruodami „Kari“ savo namiškiams bei pažįstamiems Lietuvoje, siunčia tąją kainą pažymėtą sumą, kuri yra nurodyta Lietuvos gyventojams. Iš užsienio skaitytojų imama daugiau tik dėl to, kad yra didesnės pašto išlaidos.

Tad jaunime, „Kario“ skaitytojai, nepraleiskime šio birželio mėnesio veltui. Kibkime į darbą! Suraskime kiekvienas nors po vieną naują „Kario“ prenumeratorių ir tuo prisidėkime prie naudingo darbo — tautoje ugdyti pilietinį susipratimą ir ją ruošti kraštui ginti ir Vilniui vaduoti. „Kario“ idėjos jums jau žinomos, tad jas neškime kitiems ir didinkime savo šeimą, o savo darbo vaisius patirsime kautynių lauke, kada pamatysime, jog mūsų tauta yra paruošta garbingiems žygiams.

St. Širvyš.

Kam miela tėvynė, tam brangi ir jos gynėja kariuomenė. Toks domisi karišku gyvenimu ir jį seka. O geriausiai tai pažįsi skaitydamas „Kari“. Tad pats jį skaityk ir kitą ragink!

Raudonojo rojaus stebūklai.

(Iš Franco Datnero sovietiškujų anekdotų).

Finansų komisaras Vladimiras Chipesnikovas kreipiasi į Sergiejų Pataikūnikovą:

— Girdi, tu šunsuki, taip toliau nebegalima. Tie prakeiktieji žydai mums iš nasrų išplėšia kiekvieną vertingesnį reikalėlį. Nič nieko nebegalime uždirbti. Prisiekiu tau Leninu, kad su jumis ceremonijų nebedarysiu! Argi tu nematai, ką daro Rukė Buterveich (minkstasviestis)? Jo galvoj nepalyginti daugiau smegenų, negu tavojoj. Pas jį ne bet kokia košė! Tu perki ir parduodi. O tuo tarpu tu turi tik vieną daryti — pardavinėti. Supranti? Par-da-vi-nė-ti!

Šefas iš pykčio net paraudo. Pataikūnikovas atrodė lyg mirkyta mazgotuvė. Jis buvo išblyškęs, kaip lavonas. Be galo nusiminęs jis žemai nusilenkė savo šefui, o Chipesnikovas tęsė:

— Par-da-vi-nė-ti! Pardavinėti! Supratai? Aš reikalingas pinigų, tu reikalingas pinigų, mūsų kolega Rastatčikovas taip pat reikalingas pinigų. Tie žydpalaikiai nors iš žemių iškasę turi parūpinti mums pinigų, nes mes — valdžios ir rusiškojo proletariato atstovai. Kokiems gi velniams aš būčiau komisaras; kam tos fabrikos, gatvės,

prekių sandėliai, garlaiviai, stogai, langai ir cerkvės — visa tai yra liaudies ir visa tai mes turime parduoti. Supratai?

Pataikūnikovas mąstė:

— Gerbiamasai kolega, Chipesnikove, tavo kalba neišsemiama išminties versmė, bet aš jau viską pardaviau Buterveichui, o dabar aš neturiu ko jam beparduoti, o jis nebeturi ko iš manęs pirkti.

Pataikūnikovas išdėstė savo liūdnas mintis Chipesnikovui, o šis atkirto:

— Kaip, jis nenori pirkti? Na, žinoma, jis nebenori pirkti, kadangi tu nuolat bruki tik visoki seną šlamštą. Tu turi pasiūlyti jam ką nors nauja. Nel! Čia reikalinga iniciatyva, fantazija!

Tuo tarpu tarpdury pasirodė pageltes, nutukęs Buterveicho veidas.

— Sveikas, drauguži! — pasitiko jį komisaras. — Aš noriu tau patiekti ypatingai gerą pasiūlymą. Aš parduodu tau už 180.000 rublių Maskvos dūmus.

Nustebęs Pataikūnikovas net akis išplėtė. Tačiau jo šefas toliau snibždėjo Buterveichui:

— Tu laikykis visomis keturiomis šios nepasikartojančios progos. Tiktai gerai pagalvok: už kokius 180.000 tu gauni visus Maskvos dūmus!

Buterveichas šelmiškai nusišypsojo.

— Drauge komisare, tai būtų lyg truputį perbrangu. Ar negalima būtų gauti tuos dūmus kiek pigiau?

Kam reikalinga kariuomenė.

Yra daug pas mūs tokių žmonių, kurie su nepasitikėjimu į mūsų kariuomenę žiūri ir net gi laiko ją nereikalinga esant. Girdi, mūsų kariuomenė maža, brangiai kaštuoja, neturi gerų ginklų, daug vyrų nuo darbo atsitraukia ir t.t. Toks jų galvojimas yra klaidingas. Taip gali kalbėti tik tas, kas nežino, kiek yra mūsų nepriklausomybės priešų, tiek už mūsų krašto sienų, tiek viduje, kurie tik ir tyko užpulti ir pavergti mumis.

Tarp atskirų valstybių nei taikos teisėjų, nei apygardos teismų nėra. Tik valstybės viduryje lietuvis per teisimą gali savo skriaudiką nubausti. Tarp atskirų valstybių to nėra. Ten ginklas, kovos laukai — vyriausias teismas. Kas apgalėjo to ir visos teisės; kas liko apgalėtas, turi tylėti ir apgalėtojų nusileisti. Amžių amžiais nė viena tauta dovai nepriklausomybės neišgavo ir nė viena tauta be kovų verguven nepasidavė. Mes iškovojom Lietuvos kraštui nepriklausomybę, bet nelabasis kaimynas, kaip pasiūtęs žvėris vis tebetyko, nors pusę Lietuvos jau turi užgrobęs. Juk dėl Vilniaus Lietuva daug skundėsi, daug bylinėjosi, tačiau niekas neišėjo iš to. Taigi, tik ginklu mes Vilnių išvaduosime. Todėl visi turim mokytis ginklą vartoti, nes šiais laikais, kas kautis nemoka, tas visuomet bus nuskriaustas ir niekas jo neužtars. Ir jeigu savosios kariuomenės neturėsime, tai ir sąjungininkų neturėsime.

Jeigu kariuomenės nebus, mūsų kraštas atpras nuo ginklo, pamirš, kaip reikia kautis, o ištikus karo audroms, Lietuva paliks bejėgė ir be jokios pagalbos net iš kitur. Taigi, turime mokytis, mokytis ir mokytis, kaip reikia kautis, kad lietuvio nieks nebeskriaustų, kaip iki šiol skriaudė ir laikė mumis beveik gyvulio vietoj.

Dabar visam pasaulyj eina smarkus ginklavimasis. Vokietija, per didįjį karą sumušta ir labai nukentėjusi, iš paskutinių stengiasi savo karo jėgas atstatyti. Prancūzija, to bijodamosi, dar smarkiau ginkluojasi, negu prieš karą ginklavosi. Lenkija, daug svetimų kraštų užgrobusi, per tai daug priešų įgijusi, vis didina savo jėgas. Rusai, patys būdami tamsūs, patys nemoka susitvarkyti, o ginkluojasi, kad visą pasaulį užkariautų ir jį savaip sutvarkytų.

Turi būti ir mūsų krašte ginkluota jėga, kuri saugotų mūsų žmonių laisvę ir kiekvieną pasikėsimą ant mūsų teisėtos valdžios ginklu atremtų. Daug mūsų krašte dar yra tokių žmonių, kurie tik ir tyko mumis pavergti. Jie slepiasi veidmainio ir judošiaus skraiste, tačiau, išgalėję parodo kas jie esą.

Jau kas - ne - kas, bet lietuvis turi branginti savo nepriklausomybę ir ją saugoti, nes daug amžių buvo pavergtas. Dabar galim tik džiaugtis, kai mūsų kraštas eina šviesyn, kai jis pamažėl tvarkosi.

Taigi, mokykimės kautis, kas kautis nemoka, tas bus kitų pavergtas.

J. Bartkus.

Čia Buterveichas pradėjo galvoti:

— Ui, gehargert! Kokiomis tik beprotybės ligomis mūsų komisarai nesuserga. — Tačiau „laisvu noru ar prievarta“ jis turėjo nusileisti. Kukliausiai šypsodamos, jis išsitraukė piniginę ir, dūsaudamas, vaitodamas, išdėjo komisarui reikalaujamus pinigus ant stalo. Pataikūnikovui ūmai pasidarė bloga, ir jis paskubom spruko pro duris, o komisaras tiek kvatojo, kad jį net diegliai pradėjo varstyti.

Ant šaligatvio ties durimis, laikydamas rankoje dokumentą apie įgytą nuosavybės teisę į visus Maskvos dūmus, stovėjo Buterveichas ir mąstė:

— Ką aš dabar veiksiu? Juk tam niekšui iš tikrųjų gali šauti galvon paversti juoką rimtu dalyku ir aš savo pinigų galiu nebeatgauti.

Jis ėjo juodų tirštų dūmų pritvinkusia gatve, susimąstęs apie tai, kad viršuje namų stogų ir ties pačiu Kremliu vėjai blaško jo pinigus, ir jo turtas nyksta erdvėje. Jis žvilgtėrėjo į fabriko kaminą, ir čia jam ūmai blykstelėjo geniali mintis.

Dar akimirka — ir jis jau sėdi fabriko direktoriaus kabinete.

— Drauge direktoriau, — kalbėjo Buterveichas, — man labai gaila, bet turiu tamstai pareikšti, kad šie dūmai, šie puikūs juodieji dūmai, besiveržią iš šio nuostabaus kamino, yra mano teisėtai įgyta nuosavybė. Aš už juos

sumokėjau gyvais pinigais, ir todėl, drauguži, arba tamsta man pristatysi kiekvieno mėnesio pirmą dieną visus stropiai surinktus pereitojo mėnesio dūmus, arba, nors dėl to man skaudu, turėsi liautis kūrenęs savo fabriko pečius.

Vos keliom minutėm pralinkus, direktorius, pradžioj manęs, kad turi reikalą su pamišėliu, jau rašė pasizadėjimą, kuriuo imasi kas mėnuo mokėti Buterveichui už jo „pirktuosius“ dūmus po 10.000 rublių nuomos.

Tą pat dieną Buterveichas aplankė dar apie dvidešimt proletariškų fabriko ir stambesnių dirbtuvių. Jo kapitalas pradėjo duoti procentus. Jis, jei taip galima išsireikšti, „dirbo“, pelnydamas 500 procentų ir neturėdamas jokių išlaidų.

Kitą dieną finansinis genijus, Chipesnikovas, vėl kalbėjosi su tuo Pataikūnikovu ir vėl taip pat, kaip vakar, tarpdury sužibo Buterveicho plikės mėnulis. Komisarui blykstelėjo mintis, kad Buterveichas rengiasi jį įduoti ir todėl susuko:

— Vakarykščia sutartis jokių būdu nebus pakeista: nesitikėk!

Buterveichas meiliai šypsosi:

— Aš nė negalvoju apie tai... Sakyki, ką galėtumei šiandie man parduoti, drauge komisarė? Pasakyk, mielasai, kiek paimsi — bet tik pasakyk tikrą kainą — kiek paimsi už visos Rusijos dūmus?

Laisvai vertė K. S.

Laikas suprasti.

Prabėgo, kaip upės vanduo, vienas dešimtmetis, kai Lietuva — Nepriklausoma valstybė. Daug į priekį pažengta per tą dešimtmetį. Kariuomenė sutvarkyta: atvesta į tinkamas vėžes. Mūsų kariuomenė, karių mandagumu gerisi visas pasaulis. Ypačingai domėjosi mūsų kariuomenė per pirmojo dešimtmečio sukaktuvių parada.

Šitas dalykas jau gal būt senai pamirštas, bet aš neiškentęs prisiminiau kai su šautuvu ant peties ramiai žygiavau per Petro Vileišio aikštę.

Dabar pradėjom antrąjį Nepriklausomybės dešimtmetį. Eina Lietuvos jauni berneliai atlikti karinę prievolę: pasimokyti gražios gimnastikos, išmokti ir pasiruošti, kaip reikia ginti savo tėvynę nuo įvairių priešų.

Bet dar yra daug piliečių: senelių ir jaunuolių, kurie nenori leisti savo vaikų tėvynei patarnauti. Karinė prievolė — labai garbingas ir kilnus darbas. Kai draugas draugą išvaduoja nuo nelaimės, kokia

jam būna garbė. O čia keletą kartų didesnė garbė: ginti savo brolius—Tėvynę nuo išorės ir vidaus priešų. Taigi, jau laikas suprasti, ir nuo šio garbingo darbo nesišalinti, bet prie jo artintis. Būkime kultūringi! Kitų nenorėkime bet savo neapleiskime! Būkime narsūs ir gerai pasiruošę!

Tu, kary, įgijęs kariuomenėje daug visokių žinių ir tinkamą paruošimą, kuoliausiai skleisk tas žinias, išėjęs į atsargą! Dėkis į šaulių būrius. Garbinga organizacija. Informuok visus tuos, kurie šio kilnaus tikslo nesupranta.

Laikas suprasti kariuomenės tikslą. Jau nebeverta būti laukiniais ir slapstytis nuo kariško paruošimo.

Taigi, atsargos kary, nešk į visuomenę tą kilnų obalsį. Visuomenė, tikiuosi, šį dalyką gerai supras, nes jau laikas suprasti.

S. S m a i l y s.

Dėl naujo karinės prievolės įstatymo pakeitimo.

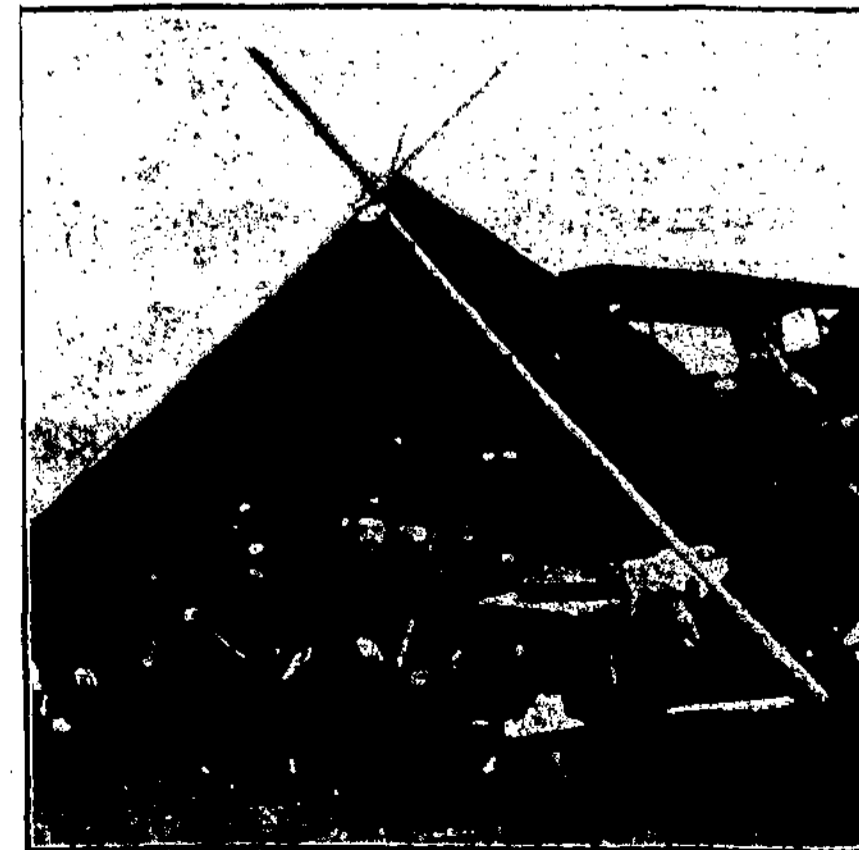
Iki šiol karo tarnybon buvo imami vyrai, turį arti 21 metų amžiaus. Tačiau 10 metų praktika parodė, kad ne visai spėja subręsti ir sutvirtėti. Naujokų ėmimo komisijoms dažnai tekdavo tokiems nesubrendusiems vyrams karinės prievolės atlikimą atidėlioti vėlybesniam laikui. Tas vargindavo ir pačius šaukiamuosius, o ir kariuomenėi neišeidavo į sveikatą: juk bloga, kada kareivis nepajėgia pakelti visų kariškos tarnybos sunkumų. Todėl naujam karinės prievolės įstatymo pakeitimui jau numatoma imti tik turinčius pilnus 21 metus amžiaus vyrus.

Pagal senąjį įstatymą specialėse kariuomenės dalyse buvo tarnaujama 1½ metų o pėstinioj tik 1 metus. Modernišką šių dienų kariuomenėje iš pėstininko reikalaujama ne tik ne mažiau žinių, kaip iš specialės karalios kareivio, bet daugely atvejų ir daugiau, nes moderniškoji karo doktrina pėstinį laiko svarbiausia ginklų rūšimi ir karo lauke jai tenka svarbiausi, sudėtingiausi ir sunkiausi uždaviniai atlikti. Gyvenimo praktika parodė, kad teturį menką prieškarinį pasiruošimą ir bendrą išsilavinimą kareiviai per tiek trumpą tarnybos laiką

nespėja išieiti tiek sudėtingo pėstininkų mokslo ir juomi persisunkti, todėl išėję atsargon beregint viską užmiršta. Be to, pertrumpas tarnybos laikas neduodavo galimumo paruošti tinkamų puskarininkų, be kurių jokia kariuomenė neįmanoma. Įstatymo pakeitimas numato lygų tarnybos laiką visų ginklo rūšių kariuomenės dalyse, būtent 1½ metų, kas bus ir praktiškiau, ir teisingiau. Baigę aktyviąją tarnybą kareiviai dar du metus skaitysis sąlyginėse atostogose, kad reikalui ištikus sustiprintų taikos meto kariuomenę, juos lengvai galima būtų pašaukti į kariuomenės eiles neskelbiant mobilizacijos, kaip jau tat yra ir kitų kraštų moderniškose kariuomenėse. Toliau iki 35 metų amžiaus kareivis laikomas pirmos rūšies atsargoj, o nuo to laiko iki 45 metų — antros rūšies atsargoj.

Šio pavasario šaukimo kareiviai turės jau ir pėstinioj tarnauti 1½ metų.

Šio įstatymo pakeitimu įvedama dar viena itin sveikintina naujenybė — tai liaudies mokytojų į kariuomenės eiles įtraukimas.

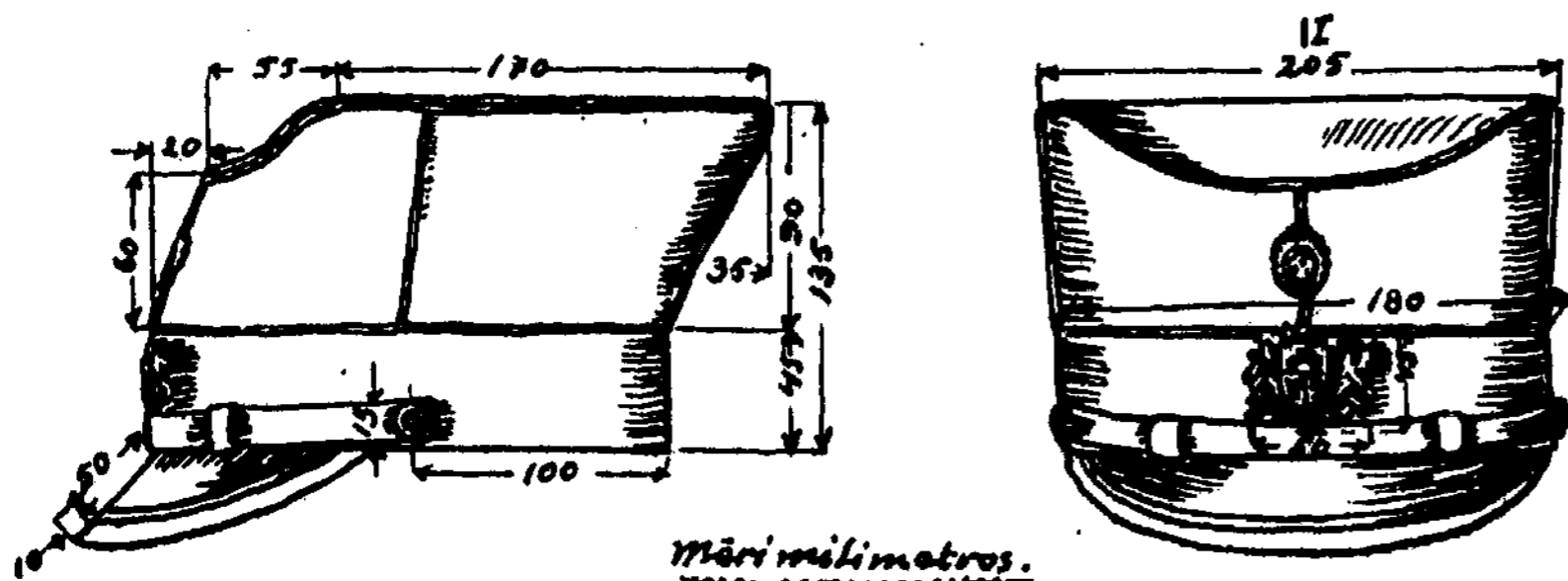
Iš mūsų karo aviacijos gyvenimo.

Mat šiais laikais visose valstybėse labai daug kreipiama dėmesio į jaunuomenės prieškarinį paruošimą. Negalime juk ir mes šioje srityje atsilikti. Juk didesnis ar mažesnis kariuomenės vienetas turi duotis viršininko valdomas lygiai lanksčiai, kaip ir vienas žmogus. Dabar mūsų jaunuoliai ateina kariuomenėn nemokėdami net drausmingai vaikščioti arba pasisukti. Daug laiko išeina kol naujokas išmoksta, rodos, tokių paprasčiausių dalykų. Tad vyriausybė yra nusistačiusi, kad tie paprasčiausi dalykai būtų išeinami jau mokyklose, tai yra įvedamas besimokinančios jaunuomenės prieškarinis paruošimas. Tokio paruošimo darbo teks imtis mūsų mokytojams. Tačiau sunku mokytojui mokyti tokių dalykų, kuriuose jis pats arba mažai, arba visai nenušivokia. Dabar jau bus visai kas kita. Mokytojas grįš iš kariuomenės arba atsargos karininku, arba nors gerai pasiruošusiu puskarininkiu ir kaip specialistas galės gerai atlikti pavestą jam jaunuomenės prieškarinio paruošimo darbą. O tas juk labai svarbu. Juk geras patriotas ir gerai kariškoje srityje pasiruošęs mokytojas daug galės padėti mūsų krašto gynimo jėgų paruošimo ir sustiprinimo darbe. Ne veltui, tur būt, atsirado posakis, kad 1871 metų kare prancūzus nugalėjo vokiečių liaudies mokytojas. Nepabuvojęs kariuomenės eilėse mokytojas, ir geriausių

norų būdamas, nepajėgs tinkamai jaunuomenės kariško paruošimo darbą atlikti.

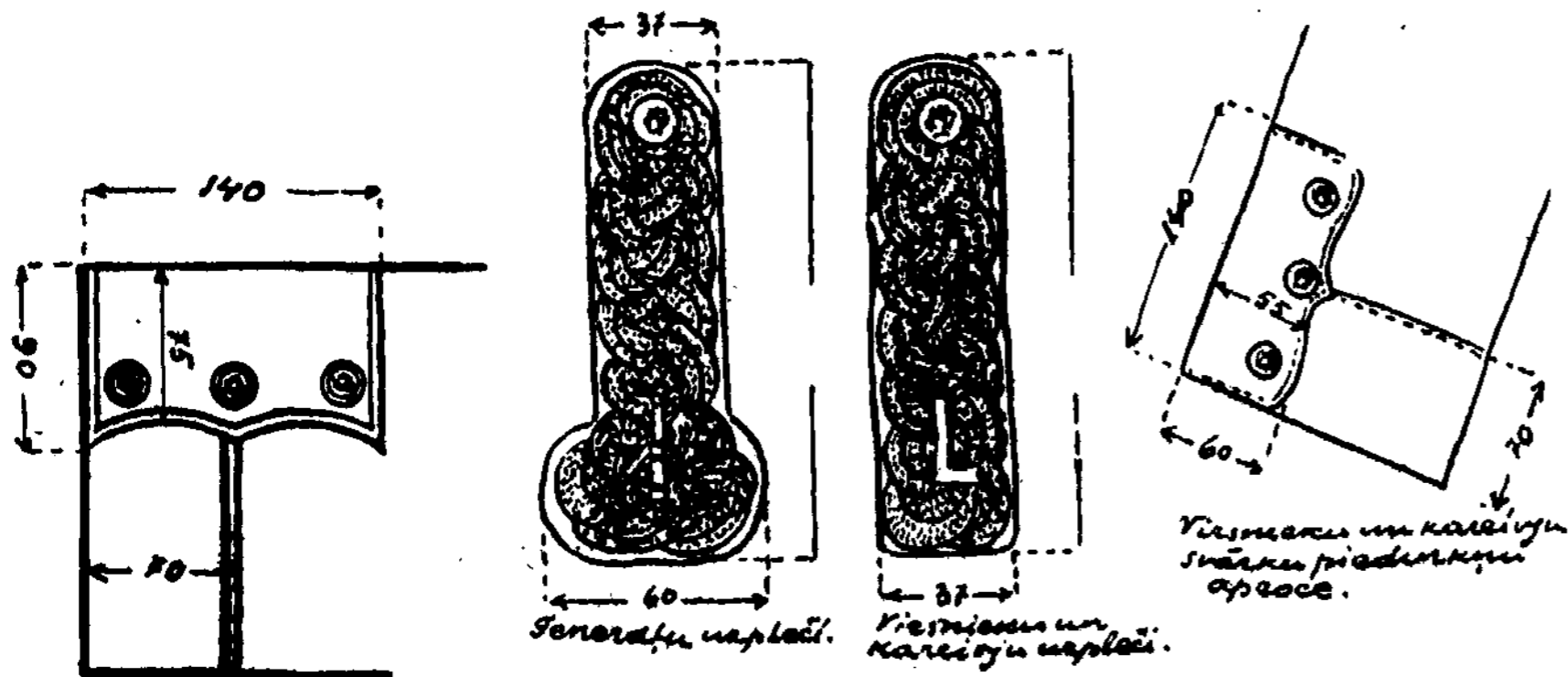
Pagal naujai pakeistą įstatymą per mūsų kariuomenės eiles pereis daugiau jaunesnio amžiaus inteligentų, kurie sudarys didesnę skaičių tiek mums reikalingų atsargos karininkų ir puskarininkų. Pagal įstatymo senąją redakciją karinės prievolės atlikimą buvo galima atidėti mokslą einančiai jaunuomenei iki 28 metų jų amžiaus. Tą privilegiją moksleiviai stengdavosi visoje pilnumoj išnaudoti ir kariuomenėn patekdavo jau senyvi nebelanksčių kaulų ir raumenų inteligentai. Tas, gal būti, buvo kiek pateisinama, kada moksleivija dėl karo vėsulų negalėjo normaliai mokytis ir pats mokslas užsiūsdavo. Dabar tikrenybėje jaunuomenė tiek aukštesniji, tiek ir aukštaji mokslą baigia daug jaunesniam amžiuje. Todėl dabar gimnazijų ir tolygių bendro lavinimo aukštesniųjų mokyklų mokiniams karinės prievolės atlikimas galės būti atidėtas tik iki jų 23 metų amžiaus, aukštesniųjų specialinių mokyklų mokiniams ligi 24 metų ir aukštųjų mokyklų (universitetų ir pan.) tikriesiems klausytojams, pradedant nuo 4 semestro, ligi 26 metų.

Toki yra svarbiausi karinės prievolės pakeitimo esminiai punktai. Prie kitų šio įstatymo pakeitimo punktų, jei gyvenimo praktika to pareikalaus, teks grįžti kitą kartą.

Māri milimetros.

Naujojo pavyzdžio kepurė.

Išėiginio munduro rankogaliai.

Kasdieninio munduro rankogaliai ir antpečiai: su platesniu galu — generolų, o lygūs — karininkų ir kareivių.

Vismenų ir kareivių smėlio priedurkų aprašas.

Prastinama latvių kariuomenės uniforma.

Paskutinėmis dienomis paskelbtas Latvijos krašto apsaugos ministerio įsakymas, kuris pakeičia Latvių kariuomenės uniformą. Iki šiol buvusios uniformos keičiami visi spalvuoti kantai ir žibančios sagos. Kantai pasilieka tik aplink antpečius, kurie visų laipsnių kariams bus pinti ir prisūti ant kieto pagrindo su spalvuotais kantais. Kantų spalva bus: pėstininkų dalių kariams — raudona, artilerijos — mėlyna, kavalerijos — geltona, technikos dalių — juoda, vyr. štabo — balta. Apykaklių basonai pasilieka kaip ir anksčiau buvę. Jų spalva pagal ginklo rūšį. Išimtį sudaro tik kai kurios specialios dalys, pav., aviacija, sapierai, auto tankų pulkai ir kt. Žibančios sagos pakeistos tamsiomis.

Visiškai pakeistos kepurės. Spalvuoti viršai pakeisti ir įvesti spalvuoti lankeliai, taip pat pagal ginklo rūšį. Viršutinė kepurės dalis padaryta minkšta su plūviu priešaky ir atversta atgal. Kepurių matikas apkaltas. Herbas (ženklas) ir kokarda prisegti prie kepurės vienas ant kito.

Taip pat truputį pakeistas ir tamsiai mėlynas išėiginis kostiumas — pridėti kantai prie apykaklių ir rankogalių.

Apykaklės, vietoj dabar atverstų, bus stačios. Taip pat pakeista apykaklių ir rankogalių spalva, kuri yra suvienodinama su kasdienių rūbų basonų spalva.

„Latvijas Kareivis“ apie mus.

Latvių rašytojas Adolfas Erss, viešėjęs Lietuvoje per mūsų spaudos 25 metų sukaktuves, yra parašęs š.m. „Latvijas Kareivis“ 109 nr. istorišką mūsų laikraščių ir literatūros apžvalgą (ir spaudos sukaktuvių minėjimą Kaune). Autorius, matyt, nesuskubo išgiltinti į surinktas Lietuvoje žinias, todėl jo rašiny yra stambių netikslumų. Tačiau savo apsirikimus autorius atperka tikrai broliška širdim, kurios malonus plakimas jaučiamas visam rašiny.

Gegužės 16 ir 19 d. (109 ir 111 nr.) duota mūsų karo tarnybos apžvalga, o 111 nr. minima 4 p. karal.

Mindaugo pulko metinė šventė: eina keli švelnūs istorijos bruožai (Panevėžio batalionas, iš kurio susidarė 4 p. p. pulkas, 1919 metais kartu su latvių Augškurzemes partizanų pulku veikė prieš rusus prie Dauguvos), idėtas pulko vado pulk. lt. Giedrio paveikslas ir vienas fronto vaizdas.

112 nr. aprašomas mūsų pirmas spaudos balius ir gražiai minimos „Kario“ 10 metų sukaktuvės: idėta „Kario“ apžvalgėlė ir redaktoriaus paveikslas.

Tie keli svarbesni dalykai rodo, kad atsirado jėgų, kurios ėmė stengtis nuoširdžiai informuoti latvių kariuomenę apie mūsų gyvenimą. Tokį rimtą reiškinį galime tik sveikinti.

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

„Kario“ redaktorius kpt. Balčiūnas nuo VI.-1. išvyko vienam mėnesiui atostogų. Kol jis grįš „Kari“ redaguoja mjr. Kuizinas.

Aviacijos karių biblioteka.

Po metų pertraukos vėl pradėjo veikti dalies karių biblioteka. Anksčiau turėjo bibliotekas kiekviena oro eskadrilė. Pereitais metais gegužės mėn. surinktos iš eskadrilių knygos gulėjo sukrautos lentynose ir mažai kas gavo jomis naudotis, nes per šį laiką biblioteka buvo tvarkoma. Dabar biblioteka galutinai sutvarkyta ir gegužės 12 d. pradėjo veikti.

Tvarkant biblioteką naudotasi pulk. leit. R. Buroko „Kareivių bibliotekoms tvarkyti knygutės“ nurodymais.

Pagal turinio įvairumą knygos suskirstytos į 13 skyrių ir poskyrių. Iš jų yra: 1) bendro turinio veikalų ir bibliografijos 146 kn., 2) filosofijos 27 knygos, 3) tikybos 38 kn., 4) visuomenės mokslų ir teisės 150 kn., 5) kalbotyros 9 kn., 6) gamtos mokslų 63 kn., 7) pritaikomųjų mokslų 75 kn., 8) meno 163 kn., 9) literatūros 55 kn., 10) istorijos ir geografijos 137 kn., 11) beletristikos 614 kn., 12) dailiosios literatūros 74 kn. ir 13) svetimomis kalbomis: a) rusų 22 kn., b) lenkų 31 kn., c) vokiečių 5 kn. ir d) anglų ir italų po 1 knygą. Iš viso bibliotekoj yra 1611 knygų. Biblioteka atdara antradieniais ir ketvirtadieniais nuo 16—18 val ir šeštadieniais nuo 13—16 val. Bibliotekoj gaunama: „Kario“ 10 egz., „Trimito“ 1 egz., „Lietuvos Aido“ 3 egz., „Mūsų Rytojaus“ 3 egz., „Tautos Kelio“ 3 egz. ir užprenumeruoti žurnalai: „Židinys“, „Vėpla“, „Naujas žodis“ ir „Kriegskunst“. Žurnalai užprenumeruoti puskarininkių ramovės lėšomis. Daug knygų yra neaptaisytų ir reikėtų pasirūpinti jas aptaisyti. Bibliotekos vedėjas vyr. leitn. Šulcas ir jo padėjėjas vyr. pusk. Baltrukonis.

Kariuomenės Sporto D-jos aviacijos skyriaus valdyba gegužės 12 d. surengė aviacijos karininkams mažo kalibro šautuvų šaudymo rungtynes. Rungtynėse laimėjo 1 vietą vyr. leitn. Taunys ir gavo aviacijos karininkų dovaną — sidabrinį laikrodį, 2. vietą kap. Liorentas — gavo dovaną revolverį, 3. vietą vyr. leitn. Martinkus — gavo dovaną 500 št. mažo kalibro šovinių (revolveris ir šoviniai yra dovana p. Muškato) ir 4. vietą majoras Peseckas. Iš viso šiose rungtynėse dalyvavo 23 karininkai.

Be to, žiemą buvo surengtos šaudymo (šrtais) rungtynės tarp eskadrilių karininkų. Rungtynes tuokart laimėjo 1. oro eskadrilė.

Tenka pastebėti, kad paskutiniu laiku šaudymo sportas karininkų tarpe pradėjo sparčiai plėtotis. Nusipirkta reikalingas skaičius montekristų ir kitokių reikmenų.

Čepstas.

2 pėst. D. L. K. Algirdo pulkas.

Šio mėnesio pradžioje mūsų pulke įvyko liktiniams puskarininkiams 4 klasių kursų atidarymas.

Dalyvavo pulko vadas ir pasakė gražią ir turiningą kalbą. Kursų vedėju paskirtas kapitonas Tilvikas, o mokytojais vyr. leit. Strikas, vyr. leit. Mačys ir vyr. ltn. Petraitis. Kursų atidarymą senai laukė dauguma pulko liktinių puskarininkių. Kursuose dėstoma lietuvių kalba, geografija, istorija, aritmetika ir kiti dalykai.

Tokių kursų atidarymas turės gana didelės reikšmės rikiuotės puskarininkiams, kurie iki šiol daugumoje buvo menko išsilavinimo. Vakarų Europos valstybėse jau senai buvo reikalaujama iš puskarininkių kadro vidutinio išsilavinimo, nes koks gi gali būti puskarininkis, būdamas beraštis ar menkai raštingas. Porą metų padirbėję įgys cenzą ir didesnę naudą atneš tėvynei tie, kurie rimtai žiūri į savo pareigas ir jų naudingumą, o kas nenori tuo rūpintis, tai gali kilti klausimas, ar jis nori dirbti produktinę darbą. Puskarininkiai labai dėkingi pulko vadovybei už kursų atidarymą.

I. bataliono salėje kapitonas Tilvikas laikė kareiviams paskaitą apie Lietuvos kariuomenės įsikūrimą ir jos reikšmę valstybei. Jauniems kareiviams paskaita buvo labai įdomi. Kareiviai paskaita patenkinti.

Vyturys.

7 p. Ž. K. B. pulkas.

V. 9. pulkas minėjo spaudos atgavimo sukaktuves.

Karininkai savo ramovėje klausė maj. gyd. Kenstavičiaus paskaitos, per kurią prelegentas rodė keletą senų, liūdnos atminties laikus rodančių, Telsių teismo ir lietuviškų, rusiškoms raidėms, knygų.

Kareiviai savo klūbe klausės taip pat tai dienai pritaikintos paskaitos. Prieš paskaitą atsistojimu pagerbė nuo išdavikų rankos žuvusį kap. Gudyną ir spaudos draudimo laikų kankinius.

V. 11. pulko puskarininkiai savo klūbe surengė šokių vakarėlį. Linksmynosi su savo šeimynomis ir kviestaisiais iš miesto svečiais. Apie 1 val. visi blai viame stovyje išlydėjo savo svečius ir sekmadienio bėgimuose, turėdami gerą ūpą ir nepavargusius raumenis, laimėjo bėgimus.

Pulke, be bendrų švietimo paskaitų, yra vedamos ir sistematizuojamos žemės ūkio paskaitos. Jas laiko Klaipėdos krašto agr. p. Kubilius. Jau yra laikytos šios paskaitos: 1) Dirvožemis ir jo atsiradimas; 2) dirvožemio ypatybės; 3) žemės dirbimas; 4) žemės dirbimo įrankiai. Ateity p. agronomas yra sutikęs nuolatos kareiviams laikyti paskaitas iš žemės ūkio srities.

8 pėst. K. K. Valdato pulkas.

Šokių vakarėlis ir radio. Gegužės mėn. 25 d. štabo raštininkai suruošė šaulių klūbe šokių vakarėlį. Publikos į vakarėlį, žinoma, kaip vasarą, atsilankė ne daug, tačiau vakarėlis kaip ir visuomet, praėjo gana linksmi. Kadangi ruošiamuose pulko vakarėliuose palaikoma gera tvarka, tai Šiaulių publika mielai juos lanko.

Už pelną, gautą laike šio ir anksčiau buvusio vakarėlio, manoma pirkti, išsimokant, radio aparatą su ruporu ir pastatyti pulko štabo name. Tai tikrai puikus sumanymas, nes dabar raštininkai, negalėdami dėl tolumo nuvykti į esančią Gubernijos kareivinėse karių skaityklą pasiklausyti radio, yra lyg ir išskirti iš pulko karių gyvenimo, tad laisvu laiku iškrinka kas sau po miestą.

Kino. Gegužės mėn. 26 d. pulko kariai turėjo progos nemokamai pasižiūrėti demonstruojamos liaudies namų salėj labai įdomios kino filmos „Wings“.

Šešupės Žvirgždas.

1-mas gusarų D. L. Etm. K. Jonušo Radvilos pulkas.

Favasarui nusišypsojus. Pavasario saulei šypsant sujudo ir sportininkai: futbolistai negailestingai spardosi, krepšiasvaidžio mylėtojai net lūpas sukandę taiko į krepšį. Yra ir gerokai išsimiklinusių sporto mėgėjų. Laimingos kloties!

1 gusarų pulko kulkosvaidžių eskadrono darželio darbai.

Darželiai. Kasmėt visi eskadronai ir komandos puošia savo darželius. Šiomet, gal dėka šilto pavasario, visi stengiasi kuo gražiausiai išpuošti savo darželius, ypač sunk. kulkosvaidžių eskadronas.

Iš raitų sporto. Birželio mėn. vidury kavalerijos štabas rengia raitų sporto concuors hippique pereinamajai taurei laimėti. Concuors hippique dalyvauja gusarai ir ulonų pulko karininkai ir kareiviai.

Pati programa dėl vietos stokos negalima išvardinti. Bus kirtimas, dūrimas, džigitavimas, šokimas per įvairias kliūtis, šokimo į aukštį (raitų) rekordo pastatymas ir daug tam panašių dalykų.

Viskas įvyks Petro Vileišio aikštėje.

Šokių vakarėliai. Gegužės 19 ir 20 d. pulko mokomosios komandos salėje buvo šokių vakarėliai. Malonu pažymėti apie pavyzdinę buvusių vakarėlių tvarką. Griežė pulko dudų orkestras.

Paveikslas. Dail. Jeneris baigė piešti pulko užsąkytą paveikslą. Paveikslas vaizduoja pulką parodos aikštėje, joiant iškilmės maršui. Gabios rankos darbas spindi gražia spalvų harmonija ir tikrai menišku dalyko atvaizdavimu. Tai brangus ir estetiškas indėlis, ne tik pulko gyvenimui reikšmingas, bet ir mūsų kultūros išdynui.

Paveikslas atiduotas į Karo Muziejų, pulko skyriui. Kauno įgulos kariai, nuvykę į Karo Muziejų, nepraleis progos pasigėrėti minimu paveikslu.

V. p. Dovydenas.

4-tas artilerijos pulkas.

Dirbome per švaros savaitę. Švaros savaitei artinantis atnaujinti praeitų metų gėlynai prieš karininkų fligelius ir kareivinių rūmus, išskutinėti takeliai aplink gėlynus, kurių kraštai apstatyti baltais akmenukais. Pasivaikščiojimo alėjas supantieji abipusiai medeliai gražiai apkarpyti. Alėjų takai išskutinėti, jų kraštais nustatyta balti akmenukai. Prie alėjų aikštelėse ir patogesnėse vietose stovi suoleliai.

Stovi rūmai lyg didžiuodamiesi savo gyventojų triusu padarytais gėlynais, alėjomis žaliuojančiais medeliais ir medžiais teikiančiais laisvalaikį jų gyventojams nuo kaitrių saulės spindulių jaukią poilsio vietą...

Švaros savaitėj papuoštu rajonu praeiviai net sustoję pasigėri. Miesto gyventojai kiekvieną pavakarį ateina bent iš tolo kareivėlių triusu pasigrožėti. Užeitų jie noriai ir į rajoną, jei ne lentelės su užrašais: „Pašalinams asmenims į rajoną vaikščioti draudžiama“. O nereguojančius į lenteles dažnai patruliai išprašo perspėdami tuo pačiu obalsiu ką ir lentelėse užrašyta.

Rajono pagražinimas prižiūrimas visą vasarą teiks jam viliojančios išvaizdos ligi vėlyvo rudens ir smagaus poilsio jo gyventojams.

Kauno skyriaus savanorių suvažiavimas.

Birželio 2 d. 14 val. Kaune, Rotušės salėj, įvyko L. K. Savanorių Sąjungos Kauno skyriaus narių visuotinis suvažiavimas. Suvažiavimą atidarė St. Butkus. Suvažiavimą atidarius tuojau pat atsistojimu ir 1 minutės tyla buvo pagerbtas tragingai žuvęs kpt. Gudynas. Prezidiumą išrinkus įvyko skyriaus valdybos, revizijos komisijos ir centro valdybos pranešimai. Iš pranešimų paaikškėjo, kad skyrius daugiausia stengėsi rūpintis savanorių ekonomišką būklę: tarnyboms, darbui ir žemei gauti, savo nariams pašalpų ir paskolų teikė ir t. t.

Po pranešimų įvyko atstovų rinkimai į visos sąjungos visuotinį suvažiavimą, kuris įvyks birželio 29-30 d. Išrinkta 30 atstovų. Į naują skyriaus valdybą išrinkti: Kazys Masiliūnas, Vacys Goštautas, Jurgis Ramanauskas, Jonas Karutis ir Eduardas Lenkauskas; į revizijos komisiją: Juozas Miliušis, Kazys Germanas ir Vincas Girskis, ir į garbės teismą: Stasys Butkus, ats. gen. Zarinas ir Henrikas Vaitkevičius.

Dienotvarkėj „klausimai ir sumanymai“ tarp kitko buvo pageidauta pasiūlyti visos sąjungos suvažiavimui surinkti visų savanorių albumą ir jį padėti Karo Muziejų, ir kt. sumanymai. Šis suvažiavimas mažiausiai pareiškė įvairių nusiskundimą ekonomiškais reikalais. Suvažiavime buvo jaučiama tikra savanoriška nuotaika ir vieningumas.

Priimta suvažiavimo vardu sveikinti Respublikos Prezidentą ir ministerį pirmininką ir paskutiniam pareikšti užuojautą dėl pasikėsimo ir džiaugsmą, kad išliko gyvas. Be to, nutarta pasiūsti užuojauta ir a. a. kpt. Gudyno tėvams.

Pasaulio gyventojų skaičius.

Tarptautinio statistikos biuro duomenimis, bendras žemės rutulio gyventojų skaičius dabar peršoka 2 milijardų žmonių. 1910 metais iš viso buvo tik 1.600.000 gyventojų. Tuo būdu per 19 metų gyventojų skaičius pašoko 24 procentais.

Pasaulio kraštais tie gyventojai skirstosi taip: Azija — 1.060 milijonų, Europa — 550 milijonų, Amerika 232 milijonai, Afrika — 150 mil. ir Australija — 9 milijonai.

Sporto kronika

Kariuomenė pasiruošusi. „Kario“ 21 nr. buvo įdėta žinutė, kad birželio mėn. 2 d. Rygoje įvyks tarpvalstybinės futbolo rungtynės tarp Latvijos ir Lietuvos kariuomenių. Ši žinia ne visai tiksliai. Pasiteiravus sužinota, kad Kauno futbolo apygarda be Kariuomenės Sporto Draugijos žinios ir sutikimo paskelbė rungtynių datą. Rungtynės įvyks tik tuomet, kai grįš iš stovyklos mūsų kariūnai, kurie sudaro komandos branduolį. Tą patį galima pasakyti ir apie latvius. Todėl birželio mėn. 2 d. rungtynės neįvyko. Nors ir buvo žinoma, kad jos neįvyks, bet kariuomenės rinktinė treniruotės pobūdžio turėjo keletą rungtynių.

Gegužės mėn. 22, 24 ir 28 d. kariuomenė rungsi su Kauno aukšč. lygos klubais. Visas tas rungt. kar. laimėjo su bendru rezultatu 18:3. Pirmas rungt. kar. turėjo su „Tauru“ ir laimėjo 4:1 (1:1). Kariuomenė per šias rungt. pasirodė dar nesusižaidžiusi komanda, bet atskiri žaidėjai parodė neblogą žaidimą. Gegužės 24 d. kariuomenė rungsi prieš „Kovą“ ir pasiekė beveik dvigubą rezultatą net 7:1. Šiose rungt. kariuomenė žaidė jau daug geriau ir kiek pakeista sudėtimi ir jai buvo lyg ir kvotimai, kuriuos ji pulkiai išlaikė. Dar kiek pasitreniravusi galėtų drąsiai stoti į kovą prieš Latviją. Gegužės 28 d. kariuomenė turėjo trečias ir paskutinės iš skirtų rungtynių su „Makabi“ ir jas laimėjo 7:1.

2 oro eskadrilė rungtynėse su 5 pėst. pulku laimėjo 4:2. Gegužės 26 d. 2 oro eskadrilės sporto aikštėje įvyko draugiškos futbolo rungtynės tarp 2 oro eskadrilės ir 5 p. pulko.

Jau iš anksto buvo žinoma apie įvykstančias rungtynes, todėl žiūrovų prisirinko daug.

Iš karto inciatyvą paėmė kėstutiečiai ir neprabėgo nė 10 min., kai aviacijai įmušė pirmą golą. Netrukus ir antrą. Pabaigoje šlap taip ir aviacija kėstutiečiams įmušė. 2:1 ir balgėsi pirmas kėstutiečių naudai.

2 kėstutiečių aviacija deda pastangas atsisteisti. Vadovauti žaidimui nesugeba, tik retais prasiveržimais pasiekia kėstutiečių vartus.

Teisėjas sustabdo žaidimą ir prašo tragiškai žuvusio aviacijos sportininko kap. Gudyno pagerbimui sustoti vieną minutelį. Tai nepapratai gražus ir jaudinantis momentas, kai žmonės sustingsta vietoje, tarsi uolos. Pagerbus žuvusį rungtynės tęsiamos. Šūst į kėstutiečių vartus golas. Santykiškai lygūs. Aviacija deda pastangas išsilaikyti iki galo lygioms, o kėstutiečiai nepasiduoda ir pradeda aviaciją smarkiai spausti. Žaidimas vyksta beveik visą laiką prie aviacijos vartų. Valandėlė ir vėl dzigtelejo į kėstutiečių vartus golas. Aviacija prispausta prie vartų stiprina apsaugą, vartininkui darbo iki ausų. Daug pavojingų momentų, bet vartininkas sugeba pavojus likviduoti. Kėstutiečiai nepasitraukia nuo vartų, bet rezultatų nieku būdu nesugeba išlyginti. Vėl vienas nelauktas prasiveržimas, per kurį ketvirtas ir paskutinis golas aplanko kėstutiečius. Rungtynės baigėsi 4:2 2 oro eskadrilės naudai.

Reikia pripažinti, jeigu ne eskadrilės vartininko vikrumas ir drąsumas, tai eskadrilė būtų nemaža įkrėtė.

Kėstutiečiai pakvietė eskadrilę revanšui.

Vyr. pusks. St. Čepulis

Šančių „Šaulio“ susidūrimas su lenkų „Sparta“. Gegužės 26 d. „Žako“ aikštėje įvyko lygos futbolo rungtynės tarp „B“ klasės Šančių šaulių sporto sekcijos „Šaulys“ ir „Spartos“ komandų. Rungtynės buvo smarkios: įniršę lenkučiai dantys grieždami puolė šaulius, bet šauliai drausmingomis eilėmis ramiai atmušdavo lenkų puolimą ir sumušė juos. Rungtynės baigėsi 1:0 šaulių naudai.

Šančiai.

Vinča ir Amerikoj smarkauja. Neseniai Amerikoj įvykusiose bokso rungtynėse Juozas Vinča pirmąsyk laimėjo. Nugalėjo S. Silverbergą, pasižymėjusį boksininką. Priešininkas buvo nugalėtas pirmam runde nukautu per 1 min. 15 sek., jis Vinčai kike pramušęs lūpą. Mūsų Vinča atrodė stiprus ir vikrus vyras. Pirmas Juozo pasirodymas padarė gero įspūdžio žiūrovams, kurių tarpe buvo per 500 lietuvių.

Šarkis, dabar neturėdamas jokių rungtynių, ilsisi. Jis laukia susitikimo su žymiausiu vokiečių boksininku Schmelingu, kuris gali pretenduoti į pasaulinį bokso čempioną. Amerikiečiai daug laukia iš mūsų tautiečio Žukausko-Šarkio.

Vėl į kovą. Buvęs pasaulio bokso čempionas Dempsey galutinai nutarė pradėti treniruotę ir naujo varžytis dėl pasaulio čempiono vardo. Amerikos laikraščiai apie šį faktą praneša, kaip apie didžiausią sensaciją.

Stilomano bokso mokykla buvo užplūsta didžiausios minios, kuri norėjo pamatyti pirmąją Dempsey treniruotę. Už įėjimą mokėjo po 1 dol.

Baigęs treniruotę Dempsey pareiškė spaudos atstovams, kad jis dar nelaikęs save pasenusiu žmogumi. Be to, dar pareiškęs, jeigu jis susitiks rugsėjo mėnesyje su kuriuo nors boksininku, tai priešas bus tas, kuris galės pritraukti į rungtynes daugiausia žmonių ir užtikrinti nemažą pinigų. Sau priešu yra numatęs Šarkį-Žukauską, Schmelingą ir Paulino. Su Žukausku Dempsey jau turėjo bokso rungt., kurios savo laiku buvo padarę daug triukšmo ir ginčų. Mat, tas „laimėjimas“ buvo ne visai švarus ir jam garbės nesudaręs, nes vėliau bokso žinovų komisija pripažino, kad Dempsey laimėjo neteisingai.

Tarybų Rusijos karo laivyno asmeninė sudėtis.

Vokiečių žiniomis, raudonojo laivyno karininkų sudėtis yra labai mišri. 15% laivyno karininkų yra baigę mokyklas prieš revoliuciją, 60% — po revoliucijos ir likusieji — pakelti iš puskarininkų. Politiniu atžvilgiu tik 25% priklauso komunistų partijai, o likusieji be jokių politinių pažiūrų.

Eiliniai jūreiviai daugiausia renkami iš komunistinio jaunimo sąjungos („komsomolcy“) narių. Karo tarnyba trunka 4 metus.

Priešdujinių apsigynimo inspektorių kursai.

Priešaviacinio ir priešdujinių apsigynimo sąjungos Varšuvos komitetas neseniai atidarė priešdujinių apsigynimo vadžių inspektorių kursus.

Geležinkelių kariškasis parengimas.

Pereitais metais lenkai pradėjo organizuoti geležinkelių kariškąjį parengimą. Dabartiniu metu jau priskaitoma arti 200 geležinkelių kariškojo parengimo ratelių su 13.000 narių. Apie pusę šio skaičiaus yra Katovicų geležinkelių direkcijos rajone.

Lenkų kariško parengimo stovyklos.

Šiais metais ruošiamasi žymiai padidinti kariško parengimo vasaros stovyklų skaičius. Iki šiol tokios stovyklos būdavo organizuojamos tik kai kuriose rytų pasienio karo apygardose, daugiausia kalnuose ir miškuose. Dabar ketinama organizuoti jas kiekvienoje karo apygardoje. Karinio parengimo būriai iš savo susirinkimo vietų vyks šiais metais į stovyklas ne geležinkeliais, bet pėsti — žygio tvarkoje.

„Štalhelmo“ auto dalių demonstracija.

Vokiečių spaudos žiniomis, š. m. birželio mėn. 1 d. „Štalhelmo“ („plieno šalmo“) kariška organizacija rengiasi padaryti savo auto dalių didžiulę demonstraciją — žygį. Šiame žygyje dalyvaus 4.000 automobilių ir 25.000 motociklų. Automobiliais važiuos 10.000 „Štalhelmo“ narių, o motociklais — 50.000. Žygis bus daromas dviem kryptimis: 1) iš Tilžės į Emdeną (Vestfalijoje) ir 2) iš Glivitzo (Aukšt. Silezijoje) į Stralsundą (prie Baltijos jūros).

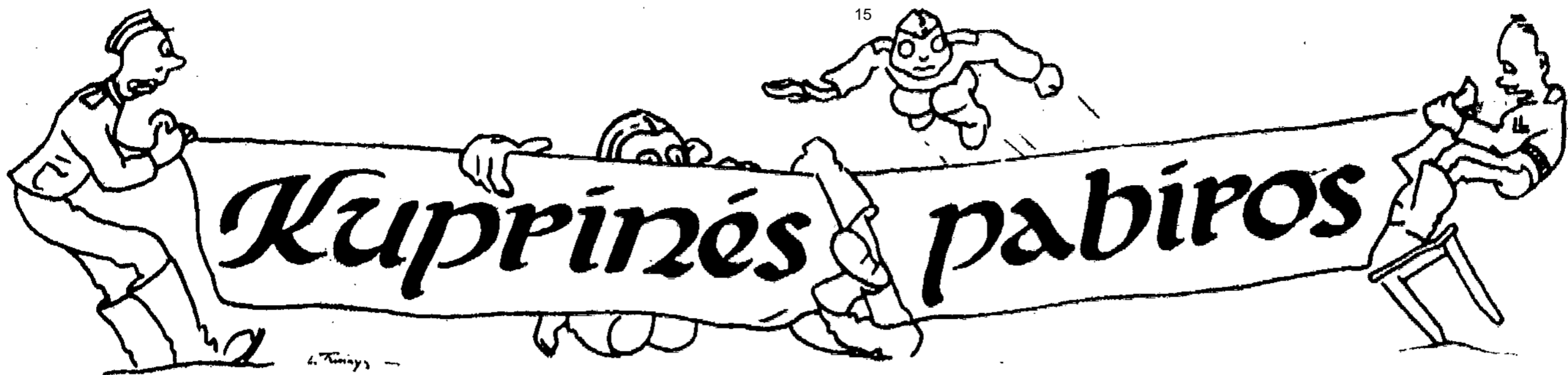
Ši demonstracija turi tikslo pademonstruoti „Štalhelmo“ organizacijos galingumą bei karišką pasirengimą ir pavaryti propagandą.

Danijos kariuomenės reorganizacija.

Į Danijos parlamentą įneštas naujas projektas dėl kariuomenės reorganizacijos. Šiuo projektu numatoma panaikinti visa kavalerija, kurios dabar yra 3 divizijos po 3 pulkus. Kavalerijos vietoj turi būti suformuotos 2 raitosios artilerijos baterijos ir 2 dviratininkų batalionai. Artilerija turėtų būti sumažinta 6 baterijomis, o pėstininkai 3 batalionais.

Bulgarija statosi karo fabriką.

Bulgarijos karo ministerija ruošiasi statyti pietinėje valstybės dalyje, Kazanliko mieste, didelį parako fabriką. Jo statyba kaštuos apie 100 milijonų levų, iš kurių 30 milijonų trobesiams ir 70 mil. įrengimams. Visa eilė užsienių statybos įmonių jau atsiuntė savo pasiūlymus šiam fabrikui statyti.

Naujoko J. Pakrūmėlės laiškas geram draugui.

(Kalbą pataisė ir paveikslėlius padarė J. Martinaitis).

Kai jūs mane palydėjot tada iš namų, tai vakare aš jau buvau pulke. Kitą dieną, žinai, man išdavė kareiviškus drabužius, o vyriausias leitenantas Dagilėlis, mūsų antros kuopos vadas (kaip aš dabar sužinojau), išaiškino mums apie tarnystę, kaipo tėvynės gynėjų. Vakar visiems galvas nuskuto ir nuvarė į pirtį. Žinai, Petriuk, kariuomenės pirtis geresnė, negu mūsų ta paberžy. Šiandie būrininkas Valdukas, su trim „našyvkom“, skaitė iš servetuto apie kiekvieno mokymą be šautuvo. Viskas, žinai, labai aišku. (Žiūr. 1, 2, 3, 4, 5 ir 6 pav.).

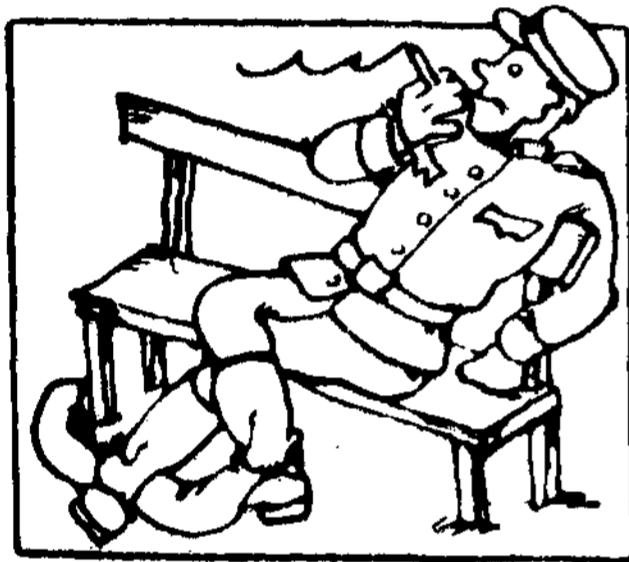
Žinai, dabar dar neišleidžia į miestą, tai dėl panelių — gyva bėda. Yra keletas panelių pulke, tik

nemanyk, kad jos kareivės. Mūsų kuopos vadas laiko gražią tarnaitę, jau ir vardą jos sužinojau — Elzė. Manau kaip nors apie ją apsisukti. Šiandie, žinai, aš ją sapnavau. Rodos, sėdime su ja apsikabinę sodne, ant suoloelio. Tik štai — eina vadas (žiūr. 7, 8, 9, 10, 11 ir 12 pav.).

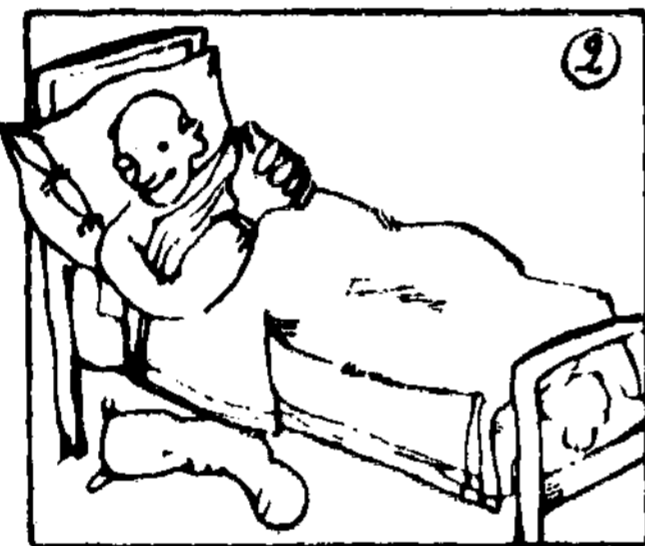
Ir nubudau, žinai, įdomiausioje vietoje, po šimts pypkių. Tik tu, Petriuk, apie mano tą sapną nieko neprasitark maniškai Onutei: žinai bobos...

Parašyk man laišką, kas vedė, kas gimė, kas mirė, ar pasėjote žirnius. Gal duos Dievs, gal šie metai bus geresni. Bučiuoju tave ir klioniokis visiems giminėms ir pažįstamiems.

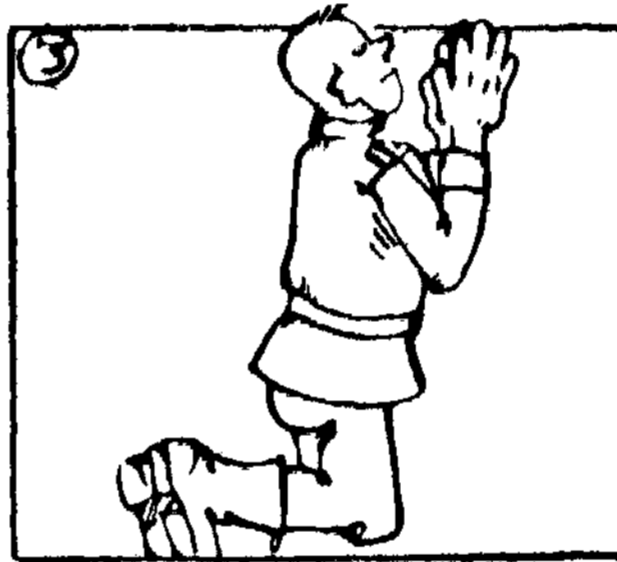
J. Pakrūmėlė.

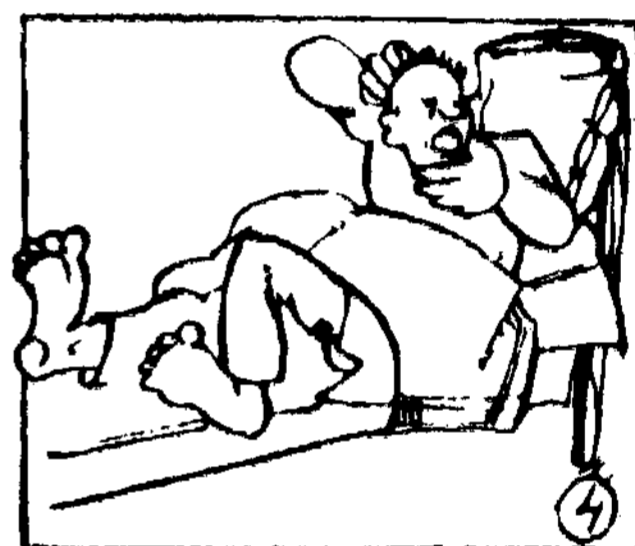
Laisvai — na, tai sėdi sau, ir papsai papirosą.

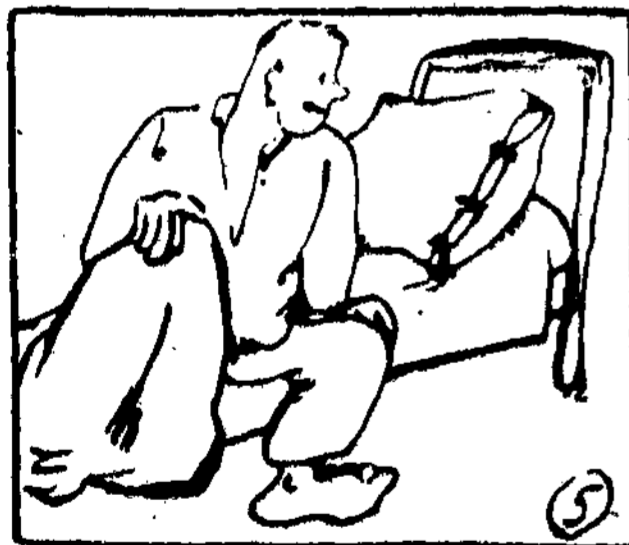
Gulk — vadlnasi, laikas į lovą.

Klupsčiom — visai panašiai pas mus poterius kalba.

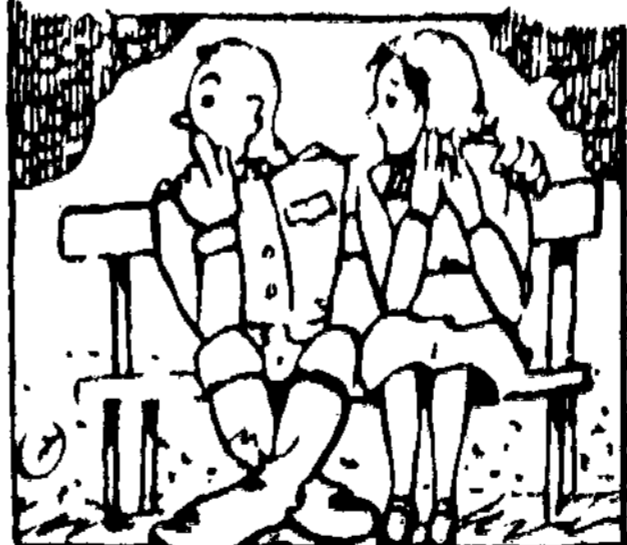
Kelk — čia truputį sunkesnis numeris, jeigu neišsimiegojęs.

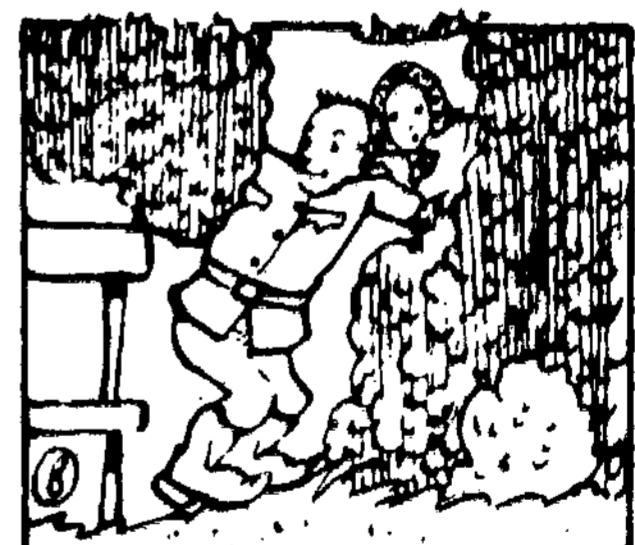
Stok — iš lovos ir maukis kelnes, jeigu nenori gauti be eilės.

Pasitaisyk — kai tau pilva gella.

Ramiai — sakau, Elziut, kalbėk tyliau.

Kuopos vadas artyn — mudu striuokt kai-rėn nuo suoloelio.

Ir ap — link krūmą, akimis vada „ėsdami“.

Vadas tolyn — mudu su Elziute dešl-nėn.

Žengte - marši

Stok — sakau: čia jau galima laisviau atsikvėpti.

Galvosūkių 16 nr. sprendimas.

- 1) Pavergtoji Lietuvos sostinė Vilnius.
 - 2) Jei nori taikos ruoškis į karą!
 - 3) Budėk dėl Vilniaus ir pavergtųjų brolių išvadavimo!
- Gera išsprendė šie asmenys: 1) vyr. pusk. *Jonas Paliulis* (2 p. p. 3 kp.), 2) vyr. pusk. *Nūtautas* (2 art. p. 1 bat.), 3) virš. *Kairys* (2 art. p. 1 bat.), 4) virš. *Matėjūnas* (3 oro esk.), 5) *Povilas Sirgėdas* (Šančiai).

Galvosūkis 18 nr.

(Vert. 2 tšk.)

6	8	7
4	7	1
7	3	8

Reikia išpinti iš popierio 7 keturkampius ir surašyti juos po lentelę duotus skaičius. Tuos keturkampius reikia dėstyti į brėžinio klėtkutes.

Jei kuris keturkampis įsideda į klėtkutės vidurį, tai keturkampio skaičius prisideda prie klėtkutėje esančio skaičiaus.

Jei keturkampis dedamas ant linijos, skiriančios 2 klėtkutes, tai to keturkampio skaičiaus pusė pridedama prie kiekvienoje klėtkutėje esančio skaičiaus.

1 1 3 4 6 6 12

Jei dedamas ant trijų linijų, tai prisideda po trečią dalį; jei dedamas ant keturių linijų, tai prisideda po ketvirtą skaičiaus dalį.

Prisilaikant šių sąlygų, keturkampius reikia išdėstyti taip, kad kiekvienoje klėtkutėje suma būtų lygi 9.

Klausimai ir atsakymai.

Kl. I. Ar atsargos karininkas turi teisę dėvėti uniformą. Jei turi, tai kuomet ir kokiomis sąlygomis? *II.* Ar ats. karininkui taip pat reikalingas ginklui laikyti leidimas? *III.* Kur galima gauti atsargos karininkų ženklelis ir kokiomis sąlygomis?

J. Lesevičius.

Ats. I. Tuo reikalu yra skelbiama 1927 m. įsak. kar. 48 nr. 1 §. Pirmame punkte yra pasakyta: „Uniforma leidžiama dėvėti visiems atsargos ir visai paleistiems iš kariuomenės karininkams šiais atvejais: a) prisistatant Respublikos Prezidentui; b) prisistatant krašto apsaugos ministeriui ir kitiems kariuomenės viršininkams; c) esant vietinės arba visos kariuomenės paradoose ir karinio pobūdžio ceremonijose; d) dalyvaujant oficialiais pakvietimais kariuomenės dalių šventėse; e) sausio 1 d., vasario 16 d., gegužės 15 d., rugpjūčio 1 d., lapkričio 28 d., Velykų ir Kalėdų pirmas dienas. Norint plačiau su minėtomis taisyklėmis susipažinti, būtų verta perskaityti įs. k. 48 nr. II. Reikalingas. *III.* Atsargos karininkų ženkleliai duodami tik Lietuvos atsargos karininkų sąjungos nariams. Sąjungoje jų galėtumėte gauti ir ten sužinoti sąlygas. Sąjungos adresas: Kaunas, Vasario 16 d. g-vė Nr. 1, but. 9, ats. ltn. Gudaičiui.

Kl. Išėjus naujam karo prievolės įstatymo pakeitimui, kiek laiko reikės tarnauti kariuomenėje 1928 m. lapkričio mėn. 1 d. šauktiems?

J. K.

Ats. Dar pagal senąjį įstatymą, t. y. vienus metus pėstininkų dalyse. Naujas įstatymas bus pradėtas taikinti jau šiais metais šauktiems.

Naujos knygos.

Lietuvos Mokykla. Pedagogikos laikraštis Nr. 4.

Moterų Dirva. Mėnesinis žurnalas. Leidžia A. L. R. R. Moterų Sąjunga. Balandis, 1929. Nr. 4.

Veterinarija ir Zootechnija. Mokslo ir praktikos veterinarijos ir gyvulininkystės laikraštis. 1929 m. Sausio-balandžio m. 1 (17) nr. VI metai.

Darbo Sveikata. Ligonių kasų laikraštis 2 nr.

Mineralinių vandenų gradacija ir Šančių versmės mineralinis vanduo. D-ras J. Venckūnas. Kaunas, 1929 m. (Ši brošiūra visiems mūsų skaitytojams buvo pasiūsta kaip nemokamas priedas su 19/20 „Kario“ nr.).

Katekezės. Medžiaga katekizmo pamokoms. Vyskupo K. Paltaroko. Kaunas, 1928 m. kaina 3 lt.

8 monologai. Silvos Urboniuko. Knygutė skirta scenos mėgėjams. Kaina 1,50 lt.

5 × 1 = 1. 4 veiksmų komedija. Seirijų Juozas. Kaunas, 1929 m. Kaina 1,50 lt.

Vaižgantas. Aušrininkai, šviesininkai. (Raštai XII tomas. Sunkiesiems 1864 — 1904 metams paminėti). Kaunas, Humanit. mokslų fakultetas, 1929 — 290 pusl. Kaina 5 lit.

Vaižganto raštų XII tome randame J. Basanavičiaus, P. Vileišio, Pr. Mašoto, A. Sederavičiaus ir kitų spaudos draudimo laikų veikėjų gyvenimo ir veikimo aprašymus. Tinkama medžiaga paskaitoms.

V., J. dr. Spaudos laisvė ir inž. Petras Vileišis. Spaudos atgavimo 25-rių metų sukaktuvių proga. Kaunas, atspausta iš „Jaunosios Lietuvos“ 1929 m. nr. 2. 15 pusl.

Žymiausio spaudos draudimo laikų darbuotojo biografija. Gatava paskaita.

Uogintas, P. Perkūnija ir perkūnsargiai. Kaunas, 1929. 31 pusl. Kaina 1 lt.

Paašikinta, kas tai yra perkūnija ir kaip reikia padirbti perkūnsargiai trobesiams lengvai degamosios ir nedegamos medžiagos stogais. 20 paveikslėlių padeda skaitytojui pačiam savo jėgomis įrengti perkūnsargį. Maža knygutė naudinga ūkininkams. Mūsų krašte kasmet atsitinka daug gaisrų, o iš 100 gaisrų 10 — 20 būna dėl perkūnijos. Visiems kariams, o ypač ugniagesiams pravartu su knygute susipažinti. Kareivių bibliotekoms patartina ją įsigyti.

A. R-as.

Redakcijos atsakymai.

St. Smailiui. Tamstos straipsnius sunaudosime ir laukiame daugiau. Tik prašom rašyti vienoje lapo pusėje, nes taip reikalauja rinkimo technika.

Savanoriui. Tuo reikalu klausk Karių Savanorių Komisijos (prie Vyr. Štabo).

Virš. Vl. Petrauskui. Kareiviams ir netarnyboje negalima be diržų būti, ypač išėjus iš savo rajono.

Eil. V. Miševičiui. Reikia prašyti komandos kelio.

Virš. Butavičiui. Karo ugniagesių ženklai yra ruošiami. Kai bus paruošti, galėsite gauti ir apie tai bus paskelbta.

I. Ivaškevičiui. 1928 m. „Kario“ komplektas kainuoja 15 lt. Bet jau kai kurių Nr. Nr. nebeturime.

K. Martinoniui. Esame dėkingi už pasižadėjimą mums bendradarbiauti ir pareikštą mums palankumą. Prašome mums rašinėti. Anksčiau, nematę rankraščio, negalime atsakyti tikty Tamstos minėtas rašinys ar ne.

Virš. J. Tokio aplinkraščio iš Vyriausio Štabo nebuvo.

Žyginčiui. Dalį Tamstos eilėraščių sunaudojom — už juos galite gauti honorarą. Daugelis netiko — juos galite atsiimti redakcijoj.

Kaina visiems: metams 8 lt., pusmečiui 4 lt. Užsieny, be Vokietijos, Latvijos ir Estijos, dvigubai. Atskiras nr. — 30 ct. **Skelbimai:** petito eilutė 50 ct.; prieš tekstą dvigubai. **Adresas:** Kaunas, Nepriklausomybės aikštė.

Leidžia Vyr. Štabo Sp. ir Švt. Skyrius.

Redaktorius mjr. Kuizinas.

Akc. „Spindulio“ B-vės spaustuvė, Kaune.

89 39 695